

MARŪA MA MBERE MA PAŪLŪ KŪRĪ AKORINITHO

¹ Nĩ niĩ Paŭlũ, o niĩ ndeetirwo nduĩke mŭtũmwo wa Kristũ Jesũ nĩ ũndũ wa kwenda kwa Ngai, ndĩratũma ngeithi ici tũrĩ hamwe na mŭrũ wa Ithe witũ Sosithene,*

² Twandĩkĩra kanitha wa Ngai ũrĩa ũrĩ Korinitho, kŭrĩ arĩa othe maamũrĩtwo thĩinĩ wa Kristũ Jesũ na magetwo matuĩke andũ atheru, o hamwe na arĩa othe marĩ kũndũ guothe makayagĩra rĩitwa rĩa Mwathani witũ Jesũ Kristũ, o we Mwathani wao na witũ:

³ Wega na thayũ irogĩa kŭrĩ inyuĩ ciumĩte kŭrĩ Ngai Ithe witũ na Mwathani Jesũ Kristũ.

Gũcookia Ngaatho

⁴ Nĩnjookagĩria Ngai ngaatho hĩndĩ ciothe nĩ ũndũ wanyu, nĩ ũndũ wa wega wake ũrĩa mũheetwo thĩinĩ wa Kristũ Jesũ.

⁵ Nĩgũkorwo thĩinĩ wake nĩmũtongetio maũndũ-inĩ mothe, mũgatongio ũhoroinĩ wa mĩario yanyu yothe o na ũhoroinĩ wothe wa kũmenya maũndũ,

⁶ tondũ-rĩ, ũira witũ ũkonĩ Kristũ nĩwekĩrirwo hinya thĩinĩ wanyu.

---

* **1:1** Warĩ mũtugo wa Ayunani kwambĩrĩria marũa na rĩitwa rĩa mwandĩki.

7 Nĩ ũndũ ũcio gũtirĩ kĩheo gĩa kĩiroho o na kĩmwe mũtarĩ nakĩo, o mũgĩetagirĩra na kĩyo kũguũranĩrio kwa Mwathani witũ Jesũ Kristũ.

8 Nake nĩarĩmũikaragia mũrĩ na hinya nginya mũthia, nĩguo mũtikanakorwo mũrĩ na ũcuuke mũthenya ũrĩa wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ.

9 Ngai nĩ mwĩhokeku, o we ũrĩa wamwĩtire nĩguo mũkorwo na ngwatanĩro na Mũriũ Jesũ Kristũ, Mwathani witũ.

Nyamũkano thĩinĩ wa Kanitha

10 Atĩrĩrĩ, inyuĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ndamũthaitha thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Mwathani witũ Jesũ Kristũ, atĩ inyuothe mũiguane o mũndũ na ũrĩa ũngĩ, nĩguo mũtikagĩe na nyamũkano gatagatĩ-inĩ kanyu, no mũikare mũiguaniite, na mũrĩ na meciiria o mamwe, na ngoro o ĩmwe.

11 Tondũ rĩrĩrĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ, nĩmenyithĩtio nĩ andũ amwe a kuuma nyũmba ya Kiloa atĩ nĩ kũrĩ na ngũĩ gatagatĩ-inĩ kanyu.

12 Ūrĩa ndĩroiga nĩ atĩrĩ: Ūmwe wanyu oigaga atĩ, “Nĩ nũmagĩrĩra Paũlũ”; ũngĩ akoiga atĩ, “Nĩ nũmagĩrĩra Apolo”; nake ũngĩ akoiga atĩ, “Nĩ nũmagĩrĩra Kefa”; o na ningĩ ũngĩ akoiga atĩ, “Nĩ nũmagĩrĩra Kristũ.”

13 Kaĩ Kristũ agayanĩtio? Paũlũ-rĩ, nĩwe waambirwo mũtĩ igũrũ nĩ ũndũ wanyu? Mwa-batithirio thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Paũlũ?

14 Nĩngũcookia ngaatho nĩ ũndũ gũtirĩ o na ũmwe wanyu nĩ ndaabatithirie, o tiga Kirisipo na Gayo.

15 Nĩ ũndũ ũcio gũtirĩ mũndũ o na ũmwe ũngiuga atĩ mwabatithirio thĩinĩ wa rĩitwa rĩakwa.

16 Īĩ, o na ningĩ nĩndabatithirie andũ a nyũmba ya Stefana; no tige acio, ndingĩrikana kana nĩ kũrĩ mũndũ ũngĩ ndabatithirie.

17 Nĩ gũkorwo Kristũ ndaandũmire ngabatithanie, no aandũmire ngahunjie Ũhororĩa-Mwega, no ti ndũheane na ũũgĩ wa mũndũ, nĩgeetha mũtharaba wa Kristũ ndũkae kwagithio kĩene.

Kristũ nĩwe Ũũgĩ na Ũhoti wa Ngai

18 Nĩgũkorwo ndũmĩrĩri ya mũtharaba nĩ ũrimũ kũrĩ arĩa maroora, no kũrĩ ithuĩ arĩa tũrahonokio-rĩ, ũndũ ũcio nĩ hinya wa Ngai.

19 Nĩgũkorwo kwandĩkĩtwo atĩrĩ:

“Ũũgĩ wa andũ arĩa oogĩ nĩkũniina ngaaũniina; naguo ũmenyo wa andũ arĩa imenyi ndĩkĩtue wa tũhũ.”

20 Mũndũ ũrĩa mũũgĩ-rĩ, akĩrĩ kũ? Mũndũ ũrĩa mũthomu-rĩ, akĩrĩ kũ? Arĩ ha mũciiri ũrĩa ũũĩ gũciira maũndũ ma mahinda maya tũrĩ? Githĩ Ngai ndatuĩte ũũgĩ wa thĩ ĩno ũrimũ?

21 Nĩgũkorwo Ngai na ũndũ wa ũũgĩ wake nĩonire atĩ andũ a thĩ ĩno na ũũgĩ wao matikaamũmenya, akĩona kwagĩrĩire ahũthĩre maũndũ ma ũrimũ marĩa tũhunjagia nĩgeetha ahonokie arĩa mamwĩtikagia.

22 Ayahudi metagia ciama, nao Ayunani macaragia ũũgĩ,

23 no ithuĩ tũhunjagia ũhoro wa Kristũ arĩ mwambe mũtĩ igũrũ: maũndũ macio nĩ

mũhĩnga kũrĩ Ayahudi na ũrimũ kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ,

²⁴ no kũrĩ arĩa Ngai etĩte, Ayahudi o na Ayunani, Kristũ nĩwe hinya wa Ngai na ũũgĩ wa Ngai.

²⁵ Nĩgũkorwo ũrimũ wa Ngai nĩ mũũgĩ gũkĩra ũũgĩ wa mũndũ, naguo ũhũthũ wa Ngai nĩ mũritũ gũkĩra hinya wa mũndũ.

²⁶ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ta gĩciiriei ũrĩa mwatarĩ rĩrĩa mwetirwo. Ti aingĩ anyu oogĩ na ũũgĩ wa andũ a gũkũ thĩ; na ti aingĩ mangĩaguucĩrĩrie andũ; o na ti aingĩ maciarĩrwo mĩcĩrĩrĩa ĩrĩ igweta.

²⁷ No Ngai aathuurire maũndũ marĩa ma ũrimũ ma thĩ ĩno nĩguo aconorithie andũ arĩa oogĩ; ningĩ Ngai aathuurire maũndũ marĩa matarĩ hinya ma thĩ ĩno nĩguo aconorithie arĩa marĩ hinya.

²⁸ Agĩthuura maũndũ marĩa mahũthũ ma thĩ ĩno, na marĩa matarĩ ma gũtĩka, o gwata marĩa matarĩ maũndũ kũrĩ, nĩgeetha amaagithie bata,

²⁹ nĩgeetha mũndũ o na ũ ndakanetĩie mbere ya Ngai.

³⁰ No rĩrĩ, nĩwe ũtũmĩte mũkorwo mũrĩ thĩinĩ wa Kristũ Jesũ, ũrĩa ũtuĩkĩte ũũgĩ uumĩte kũrĩ Ngai nĩ ũndũ witũ, ũguo nĩ kuuga, ũthingu witũ, na ũtheru, na gũkũũrwo.

³¹ Nĩ ũndũ ũcio, o ta ũrĩa kwandĩkĩtwo atĩrĩ: “Mũndũ ũrĩa ũkwĩraha, nĩerahage nĩ ũndũ wa Mwathani.”

2

¹ Hĩndĩ ĩrĩa ndookire kũrĩ inyuĩ,

ngĩmũhunjĩria ũira wa hitho ya ũhoru wa Ngai, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ndiamwarĩirie na mĩario ya kanua kega kana ũũgĩ mũnene.

² Nĩgũkorwo nĩndatuĩte itua ndirĩ ũndũ ũngĩ ngwenda kũmenya, rĩrĩa rĩothe ndaarĩ na inyuĩ, o tiga ũhoru wa Jesũ Kristũ na kwambwo gwake mũtĩ-igũrũ.

³ Ndookire kũrĩ inyuĩ itarĩ na hinya, na ndĩ na guoya, o na ngĩinainaga mũno.

⁴ Ndũmĩrĩri yakwa na kũhunjia gwakwa itiarĩ na ciugo cia kũguucanĩrĩria na ũũgĩ, no nĩcionanagia hinya wa Roho,

⁵ nĩguo wĩtĩkio wanyu ndũgakorwo ũtiirĩrĩrwo nĩ ũũgĩ wa andũ, o tiga hinya wa Ngai.

Ũũgĩ Umanĩte na Roho

⁶ No ningĩ ithuĩ-rĩ, tũrĩ gatagatĩ-inĩ ka andũ arĩa agima twaragia ũhoru wa ndũmĩrĩri ya ũũgĩ, no tũtiaragia ũhoru wa ũũgĩ wa mahinda maya, kana wa aathani a mahinda maya arĩa matarĩ kũrĩa merekeire.

⁷ No ithuĩ-rĩ, twaragia ũhoru wa ũũgĩ wa Ngai ũrĩa wa hitho, ũũgĩ ũrĩa watũire ũrĩ mũhithe, o ũrĩa Ngai aathĩrĩire o mbere ya kũũmba thĩ nĩ ũndũ wa riiri witũ.

⁸ Gũtirĩ o na ũmwe wa anene a mahinda maya wamenyire ũhoru ũcio, nĩgũkorwo mangĩaũmenyete-rĩ, matingĩaambire Mwathani wa riiri.

⁹ Nĩgũkorwo no ta ũrĩa kwandĩkĩtwo atĩrĩ:
 “Maũndũ marĩa matarĩ monwo na maitho,
 na matarĩ maiguuo na matũ,
 o na matarĩ maatoonya ngoro ya mũndũ,

nĩmo Ngai athondekeire andũ arĩa mamwendete”:

10 no Ngai nĩatũguũrĩirie maũndũ macio na ũndũ wa Roho wake.

Roho nĩathuthuuraagia maũndũ mothe, o na maũndũ ma Ngai marĩa marikĩru mũno.

11 Tondũ-rĩ, nũũ ũũĩ meciiria ma mũndũ, tiga o roho wa mũndũ ũrĩa ũrĩ thĩinĩ wake? O ta ũguo-rĩ, gũtirĩ mũndũ ũũĩ meciiria ma Ngai, o tiga Roho wa Ngai.

12 Tũtiamũkĩrĩte roho wa thĩ ĩno, no tũheetwo Roho ũrĩa uumĩte kũrĩ Ngai, nĩguo tũmenyage iheo iria Ngai atũheete o ũguo tũhũ.

13 Maũndũ macio nĩmo twaragia, no tũtimaaragia na ciugo iria tũrutĩtwo na ũũgĩ wa mũndũ, no nĩ na ciugo iria tũrutagwo nĩ Roho, tũgataarĩria ũhoru wa ma wa kũiroho na ciugo cia kũiroho.

14 Mũndũ ũtarĩ na Roho ndetĩkagĩra maũndũ marĩa moimaga kũrĩ Roho wa Ngai, tondũ maũndũ macio nĩ ũrimũ kũrĩ we, na ndangĩmamenya, tondũ makũũrĩkanaga na njĩra ya kũiroho.

15 Mũndũ wa kũiroho nĩakũũranaga maũndũ mothe, nowe mwene gũtirĩ mũndũ ũngĩmũtuĩra:

16 “Nĩ ũndũ-rĩ, nũũ ũngĩmenya meciiria ma Mwathani, nĩguo akĩmũtaare?”

No ithuĩ tũrĩ na meciiria ma Kristũ.

3

Ũhoru wa Nyamũkano thĩinĩ wa Kanitha

1 Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ndingĩahotire kũmwarĩria ta mũrĩ andũ a kũiroho, no ndaamwarĩirie ta mũrĩ andũ a thĩ, o ta twana tũnini thĩinĩ wa Kristũ.

2 Ndaamũheire iria, no ti irio nyũmũ ndaamũheire, nĩgũkorwo mũtiakinyĩte a gũcirĩa. Ti-itherũ o na rĩu mũtikinyĩte a gũcirĩa.

3 O na rĩu mũrĩ andũ a thĩ. Kuona atĩ kũrĩ na ũiru na ngũ thĩinĩ wanyu-rĩ, githĩ mũtikĩrĩ andũ a thĩ? Githĩ mũtiragĩka o ta ũrĩa andũ a ndũire mekaga?

4 Nĩ ũndũ-rĩ, rĩrĩa mũndũ ũmwe ekuuga atĩrĩ, “Nĩ nũmagĩrĩa Paũlũ,” nake ũrĩa ũngĩ akoiga atĩrĩ, “Nĩ nũmagĩrĩa Apolo,” githĩ mũtikĩrĩ o andũ a ndũire?

5 Kaĩ Apolo akĩrĩ ũ? Nake Paũlũ akĩrĩ ũ? Acio maarĩ o ndungata, iria ciatũmire mwĩtĩkie, o ta ũrĩa Mwathani aagaĩire o mũndũ wĩra wake.

6 Nĩ nĩ mbeũ ndahaandire, nake Apolo agĩciitĩrĩria maaĩ, no nĩ Ngai watũmire ikũre.

7 Nĩ ũndũ ũcio ti mũndũ ũrĩa ũhaandaga kana ũrĩa ũitagĩrĩria maaĩ ũrĩ bata, no ũrĩa ũrĩ bata nĩ Ngai, ũrĩa ũtũmaga ikũre.

8 Mũndũ ũrĩa ũhaandaga na mũndũ ũrĩa ũitagĩrĩria maaĩ makoragwo na muoroto ũmwe, na o mũndũ akaarĩhwo kũringana na wĩra wake we mwene.

9 Nĩgũkorwo tũrutithanagia wĩra hamwe na Ngai; na inyuĩ mũrĩ mũgũnda wa Ngai, na mwako wa Ngai.

10 Nĩ ũndũ wa wega ũrĩa Ngai aaheete, nĩ nĩ gwaka ndaakire mũthingi haana ta mwakithia ũrĩa mũũgĩ nake mũndũ ũngĩ nĩ gwaka araaka igũrũ rĩa mũthingi ũcio. No

o mündũ nĩamenyagĩrĩre ũrĩa egwaka igũrũ rĩaguo.

¹¹ Nĩgũkorwo gũtirĩ mündũ ũngĩaka mũthingi ũngĩ tiga ũrĩa ũrĩkĩtie gwakwo, na nĩguo Jesũ Kristũ.

¹² Angĩkorwo mündũ o na ũ egwaka igũrũ rĩa mũthingi ũyũ akĩhũthagĩra thahabu, kana betha, kana mahiga ma goro, kana mbaũ, kana nyeki, o na kana rũũa-rĩ,

¹³ wĩra wake nĩũkoneka ũrĩa ũtariĩ, tondũ Mũthenya ũcio nĩũgaatũma woneke ũtheri-inĩ. Wĩra ũcio ũkaaguũrio na mwaki, nĩgũkorwo wĩra wa o mündũ nĩũkagerio na mwaki ũcio.

¹⁴ Angĩkorwo kĩrĩa mündũ aakĩte mũthingi-igũrũ nĩgĩgetiiria mwaki ũcio-rĩ, nĩakarĩhwo mũcaara wake.

¹⁵ Angĩkorwo nĩũkahĩa-rĩ, nĩakoowo nĩguo; nowe mwene nĩakahonoka, no akaahonoka ta mündũ ũgereire mwaki-inĩ.

¹⁶ Kaĩ inyuĩ mũtooĩ atĩ inyuĩ ene mũrĩ hekarũ ya Ngai, na atĩ Roho wa Ngai atũũraga thĩinĩ wanyu?

¹⁷ Mündũ o wothe angĩananga hekarũ ya Ngai-rĩ, Ngai nĩakamwananga; nĩgũkorwo hekarũ ya Ngai nĩ theru, na nĩ inyuĩ hekarũ iyo.

¹⁸ Mũtikae kwĩheenia. Mündũ o na ũrĩkũ thĩinĩ wanyu angĩkorwo nĩeciiragia nĩ mũũgĩ na ũũgĩ wa mahinda maya tũrĩ-rĩ, nĩagĩtuĩke “kĩrimũ” nĩguo atuĩke mũũgĩ.

¹⁹ Nĩgũkorwo ũũgĩ wa thĩ ĩno nĩ ũrimũ maithe-inĩ ma Ngai. O ta ũrĩa kwandĩkĩtwo atĩrĩ, “Nĩanyiitaga arĩa oogĩ waara-inĩ wao”;

²⁰ o na ningĩ nĩ kwandĩkĩtwo atĩrĩ, “Mwathani nĩoĩ atĩ meciiria ma arĩa oogĩ nĩ ma tũhũ.”

²¹ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, mũndũ o na ũrĩkũ ndakae kwĩraha na ũhoru wa andũ! Maũndũ mothe nĩ manyu,

²² kana nĩ Paũlũ, kana nĩ Apolo, kana nĩ Kefa, kana nĩ thĩ ñno, kana nĩ muoyo, kana nĩ gĩkuũ, kana nĩ maũndũ marĩa marĩ ho rĩu, kana nĩ maũndũ marĩa magooka, mothe nĩ manyu,

²³ na inyuĩ mũrĩ a Kristũ, nake Kristũ nĩ wa Ngai.

4

Atũmwo a Kristũ

¹ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, andũ magĩrĩirwo nĩgũtuonaga ta ndungata cia Kristũ, na ta tũrĩ andũ arĩa mehokeirwo maũndũ ma hito ma Ngai.

² Rĩu nĩkũbataranĩtie atĩ andũ arĩa mehokeirwo maũndũ no nginya monanie atĩ nĩ ehokeku.

³ Ndingĩmaka o na hanini ingĩtuĩrwo ciira nĩ inyuĩ, kana nduĩrwo nĩ igooti rĩa andũ o na rĩrĩkũ; ti-itherũ o na niĩ mwene ndingĩtuĩra ciira.

⁴ Niĩ mwene ndirĩ na ũndũ ingĩcuukĩra, no ũndũ ũcio ndũngĩtũma nduĩke atĩ ndirĩ na mahĩtia. Mwathani niĩwe ũnduagĩra ciira.

⁵ Nĩ ũndũ ũcio ndũkae gũtua ciira ihinda rĩrĩa rĩamũre rĩtakinyĩte; eterera nginya Mwathani ooke. Maũndũ marĩa mahithe nduma-inĩ nĩakamoimĩria ũtheri-inĩ, na nĩakaguũria meci-iria ma ngoro cia andũ. Ihinda rĩu o mũndũ nĩakamũkĩra ngaatho ciake kuuma kũrĩ Ngai.

⁶ Rĩu-rĩ, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, maũndũ macio ndĩramaringithania na ũhoru wakwa

mwene na wa Apolo nĩguo mũgunĩke, nĩguo mwĩrute na ithuĩ gĩtũmi kĩa ũrĩa kwĩragwo atĩrĩ, “Mũtikae kwagarara ũrĩa kwandikĩtwo.” Nĩgeetha mũtikae gwĩtĩia mũndũ ũmwe makĩria ya ũrĩa ũngĩ.

⁷ Nĩ ũndũ-rĩ, nũũ ũtũmĩte wĩone ũrĩ na ngũũrani na mũndũ ũngĩ o wotho? Nĩ kĩĩ ũrĩ nakĩo ũtaaheirwo? Na angĩkorwo nĩwaheirwo-rĩ, ũragĩtĩia nĩkĩ ta atarĩ kũheo waheirwo?

⁸ Nĩmũrĩkĩtie kũgĩa na kĩrĩa gĩothe mwendaga! Nĩmũrĩkĩtie gũtonga! Nĩmũtuĩkĩte athamaki, ithuĩ tũtarĩ ho! Naarĩ korwo ti-itherũ nĩmwatuĩkire athamaki kũna nĩguo tũtuĩke a gũthamaka hamwe na inyuĩ!

⁹ Nĩgũkorwo ndĩrona atĩ ithuĩ atũmwo Ngai atũigĩte handũ tũrĩonekaga tũrĩ thuutha wa andũ arĩa angĩ othe, na ta andũ matuĩrĩrwo kũũragĩrwo thĩinĩ wa kĩaaro kĩa mathako. Nĩtũtuĩtwo kĩndũ gĩa kwĩrorerwo nĩ thĩ yothe, kũrĩ araike o na kũrĩ andũ.

¹⁰ Ithuĩ tũrĩ irimũ nĩ ũndũ wa Kristũ, no inyuĩ mũrĩ andũ oogĩ mũno thĩinĩ wa Kristũ! Ithuĩ nĩ kwaga twagĩte hinya, no inyuĩ mũrĩ na hinya! Inyuĩ nĩmũheetwo gĩtĩio, no ithuĩ nĩtũimĩtwo gĩtĩio!

¹¹ Nginya ihinda rĩrĩ ithuĩ tũrĩ tũtũũrĩte tũhũũtaga na tũkanyoota, na tũgatarũkĩrwo nĩ ngu, ningĩ nĩtũhũũrĩtwo mũno, o na tũgaikara tũtarĩ na mĩcĩ.

¹² Ningĩ nĩtũrutaga wĩra na moko maitũ tũrĩ na kĩyo. Rĩrĩa twarumwo-rĩ, ithuĩ tũkarathima; na rĩrĩa twanyariirwo, tũkomĩrĩria;

¹³ o na rĩrĩa twacambio, tũcookagia ũhoru na

ũhooreri. Nginya ihinda rĩĩrĩ tũtuĩkĩte gĩko gĩa thĩ, tũgatuĩka mahuti ma gũkũ thĩ.

¹⁴ Ndiraandĩka marũa maya nĩguo ndĩmũconore, no nĩguo ndĩmũtaare mũrĩ ta ciana ciakwa nyendete mũno.

¹⁵ O na mũngĩkorwo mũrĩ na areri ngiri ikũmi thĩinĩ wa Kristũ, mũtirĩ na maithe maingĩ, nĩgũkorwo thĩinĩ wa Kristũ Jesũ ndaatuĩkire ithe wanyu ũndũ-inĩ wa Ũhoro-ũrĩa-Mwega.

¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio ndamũthaitha mwĩgerekanie na nĩ.

¹⁷ Nĩ ũndũ wa gĩtũmi gĩkĩ nĩngũmũtũmĩra Timotheo, mũrũ wakwa ũrĩa nyendete, na ũrĩa mwĩhokeku thĩinĩ wa Mwathani. Nĩekũmũririkania mũtũũrĩre wakwa thĩinĩ wa Kristũ Jesũ, ũrĩa ũringaine na ũrĩa ndutanaga makanitha-inĩ kũndũ guothe.

¹⁸ Amwe anyu nĩmatuĩkĩte etĩi, makona ta itarooka kũu kũrĩ inyuĩ.

¹⁹ No nĩngũũka kũrĩ inyuĩ narua, akorwo nĩ kwenda kwa Mwathani, na hĩndĩ ĩyo nĩngatuĩria ũrĩa andũ aya etĩi maaragia, o hamwe na ũhoti ũrĩa marĩ nago.

²⁰ Nĩgũkorwo ũthamaki wa Ngai ti ũhoro wa kwaria, no nĩ wa kũgĩa na ũhoti.

²¹ Mũkwenda atĩa? Ngĩũke kũrĩ inyuĩ na kĩboko, kana njũke na wendo hamwe na roho wa ũhooreri?

5

Ingatai Mũndũ ũcio Gĩtharia

¹ Nĩ ma ndeto nĩiraario atĩ thĩinĩ wanyu kũrĩ na ũtharia, na nĩ ũtharia mũthemba ũrĩa

ũtangĩoneka o na kũrĩ andũ arĩa matetĩkĩtie Ngai: Naguo nĩ atĩ ũmwe wanyu nĩakomete na mĩtumia wa ithe.

² Na inyuĩ mũgakenera ũndũ ũcio! Githĩ mũtiagĩrĩrwo nĩgũkorwo mũiyũrĩtwo nĩ kĩaha, nĩguo mũndũ ũcio wĩkĩte ũguo mũmũingate, ehere ngwatanĩro-inĩ yanyu?

³ O na ndakorwo ndirĩ hamwe na inyuĩ kũu, ndĩ hamwe na inyuĩ thĩinĩ wa roho, na nĩndĩkĩtie gũtuĩra mũndũ ũcio wĩkĩte ũguo ciira, o ta ndĩ hamwe na inyuĩ.

⁴ Hĩndĩ ĩrĩa mũrĩkorwo mũnganĩte thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Mwathani witũ Jesũ, na nĩ ndĩ hamwe na inyuĩ thĩinĩ wa roho, o na hinya wa Mwathani witũ Jesũ ũrĩ ho-rĩ,

⁵ mũndũ ũcio mũneanei kũrĩ Shaitani, nĩgeetha mehia make ma kĩmwĩrĩ maniinwo, naguo roho wake ũkaahonokio mũthenya ũrĩa wa Mwathani.

⁶ Mwĩgaatho ũcio wanyu ti mwega. Kaĩ inyuĩ mũtooĩ atĩ ndawa nini ya kũimbia mĩgate nĩtũmaga kĩmere gĩothe kĩimbe?

⁷ Eheriai ndawa ĩyo ya kũimbia mĩgate ĩrĩa ya tene biũ nĩguo mũtuĩke kĩmere kĩerũ gĩtarĩ na ndawa ya kũimbia, tondũ ũguo nĩguo mũtariĩ. Nĩgũkorwo Kristũ, o we gatũrũme gaitũ ka Bathaka, nĩarĩkĩtie kũrutwo igongona.

⁸ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nĩtũkũngũire Gĩathĩ, ti na ndawa ĩyo ya tene ya kũimbia mĩgate, ĩyo ya rũmena na ya waganu, no tũkũngũire na mũgate ũtarĩ na ndawa ya kũimbia, o guo mũgate wa wĩhokeku na wa ũhoru wa ma.

⁹ Nĩndĩmwandĩkĩire marũa-inĩ makwa

ngamwĩra mūtigage kũgĩaga thiritũ na andũ arĩa ahũũri maraya,

¹⁰ ũguo ti kuuga mweheranĩre na andũ a thĩ ĩno, arĩa ahũũri maraya, kana arĩa akoroku, kana arĩa atunyani, o na kana arĩa ahooi mĩhianano. Mũngĩka ũguo-rĩ, no mũkiumire gũkũ thĩ.

¹¹ No rĩu, ndĩramwandĩkĩra nĩguo mūtikagĩe thiritũ na mũndũ o na ũrĩkũ ũrĩa wĩtaga mũrũ kana mwarĩ wa Ithe witũ, no nĩ mũhũũri maraya, kana nĩ mũkoroku, kana nĩ mũhooi mĩhianano kana nĩ mũndũ wa gũcambania, o na kana nĩ mũrĩũ wa njoohi kana nĩ mũtunyani. Mũndũ ta ũcio mũtikarĩĩanĩre nake.

¹² Ũkĩrĩ wĩra wakwa gũciirithia arĩa matarĩ a kanitha? Githĩ inyuĩ mũtikĩagĩrĩrwo nĩgũciirithia arĩa marĩ a kanitha?

¹³ Ngai nĩwe ũgaaciirithia arĩa marĩ nja. “Ingatai mũndũ ũcio mwaganu oime thĩnĩ wanyu.”

6

Maciira Gatagatĩ-inĩ ka Andũ Etĩkia

¹ Kũngĩkorwo kũrĩ mũndũ ũmwe wanyu ũhĩtĩirie ũrĩa ũngĩ-rĩ, no akĩgerie gũthĩ kũrĩ andũ arĩa matetigĩrĩte Ngai nĩguo mamatuithanie ciira, handũ ha gũthĩ mbere ya andũ arĩa aamũre?

² Kaĩ inyuĩ mũtooĩ atĩ andũ arĩa aamũre nĩo magaatuĩra andũ a gũkũ thĩ ciira? Na angĩkorwo nĩ inyuĩ mũgaaciirithia andũ a gũkũ thĩ-rĩ, githĩ mũtikĩrĩ na ũhoti wa gũtua maciira marĩa manini?

³ Kaĩ inyuĩ mũtooĩ atĩ nĩ ithuĩ tũgaatuĩra araika ciira? Ĩ maũndũ ma mũtũũrĩre ũyũ-rĩ, githĩ tũtiagĩrĩrwo nĩkũmaciira makĩria!

⁴ Nĩ ũndũ ũcio kũngĩkorwo na mũndũ wanyu ũhĩtĩirio maũndũ-inĩ ta macio-rĩ, no mũthuure o na andũ matangĩtũika kanitha-inĩ matuĩke a kũmũciirithia!

⁵ Ndoiga ũguo nĩguo ndĩmũconore. Kwa-hoteka atĩa atĩ thĩinĩ wanyu gũtirĩ mũndũ mũũgĩ ũngĩhota gũtuithania etĩkia eerĩ ciira mangĩhĩtania?

⁶ No handũ ha ũguo-rĩ, mũrũ kana mwarĩ wa Ithe witũ atwaraga ũrĩa ũngĩ igooti-inĩ, na nĩ igooti-inĩ rĩa arĩa matetĩkĩtie!

⁷ Gũkorwo mũrĩ na maciira gatagatĩ-inĩ kanyu nĩkuonania atĩ nĩmũhootetwo biũ. Githĩ ti kaba mwĩtikagĩre gwĩkwo ũũru? Githĩ ti kaba mwĩtikagĩre kũheenio?

⁸ Handũ ha ũguo-rĩ, nĩmũheenanageria na mũgekana ũũru, na acio mwĩkaga ũguo-rĩ, nĩ ariũ na aarĩ a Ithe wanyu.

⁹ Kaĩ inyuĩ mũtooĩ atĩ andũ arĩa aaganu matik-agaya ũthamaki wa Ngai? Mũtikanahaeneke: Gũtirĩ ahũũri maraya, kana ahooi mĩhianano, kana itharia, kana arũme arĩa metuaga ta aka, kana arũme arĩa makomaga na arũme arĩa angĩ,

¹⁰ kana aici, kana andũ arĩa akoroku, kana arĩũ, kana acambania, o na kana atunyani makaagaya ũthamaki wa Ngai.

¹¹ Na ũguo nĩguo amwe anyu mwarĩ. No nĩmwathambirio, na mũgĩtherio, na mũgĩtuuo athingu thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Mwathani Jesũ Kristũ o na nĩ ũndũ wa Roho wa Ngai witũ.

Mehia ma Ūtharia

12 “Niĩ ndirigĩrĩrio gwĩka ūndũ o wothe,” no ti ūndũ o wothe ūrĩ kīguni. “Niĩ ndirigĩrĩrio gwĩka ūndũ o wothe,” no ndingĩathwo nĩ ūndũ o na ūrĩkũ.

13 “Irio nĩ cia nda na nda nĩ ya irio,” no Ngai nĩagaciniina cieri. Mwĩrĩ ti wa kũhũthĩrwo na ūmaraya, no nĩ wa gũtungata Mwathani, nake Mwathani aathage mwĩrĩ ūcio.

14 Ngai nĩariũkirie Mwathani kuuma kũrĩ arĩa akuũ nĩ ūndũ wa hinya wake, na o na ithuĩ nĩagatũriũkia na hinya o ro ūcio.

15 Kaĩ inyuĩ mũtooĩ atĩ mĩrĩ yanyu nĩ ciĩga cia Kristũ we mwene? Nĩ ūndũ ūcio, no ngĩoye ciĩga icio cia Kristũ nĩguo ndĩcinyiitithanie na mũmaraya? Kũroaga gũtuĩka ūguo!

16 Kaĩ inyuĩ mũtooĩ atĩ mũndũ ūrĩa wĩnyiitithanagia na mũmaraya, matuĩkaga mwĩrĩ ūmwe nake? Nĩgũkorwo nĩ kwĩritwo atĩrĩ, “Acio eerĩ magaatuĩka mwĩrĩ ūmwe.”

17 No mũndũ ūrĩa wĩnyiitithanagia na Mwathani atuĩkaga ūmwe nake thĩinĩ wa roho.

18 Ūragĩrai mehia ma ūmaraya. Mehia marĩa mangĩ mothe mekagwo nĩ mũndũ marĩ nja ya mwĩrĩ wake, no mũndũ ūrĩa ūhũũraga ūmaraya-rĩ, nĩ mwĩrĩ wake mwene ehagĩria.

19 Kaĩ inyuĩ mũtooĩ atĩ mĩrĩ yanyu nĩ hekarũ ya Roho Mũtheru ūrĩa ūrĩ thĩinĩ wanyu, ūrĩa mwaheirwo nĩ Ngai? Inyuĩ mũtirĩ anyu inyuĩ ene;

20 inyuĩ mwagũrirwo na thogora. Nĩ ūndũ ūcio-rĩ, tĩithagiai Ngai na mĩrĩ yanyu.

7

Ūhoru wa Kūhikania

¹ Na rĩrĩ, ha ūhoru wa maũndũ marĩa mwanhandĩkĩire marũa nĩ ũndũ wamo, ngũmwĩra atĩrĩ: Nĩ wega mũndũ mūrũme kwaga kūhikania.

² No tondũ wa ũrĩa ũmaraya ũingĩhĩte-rĩ, o mũndũ mūrũme nĩagĩrĩrwo nĩ kũgĩa na mũtumia wake mwene, na mũndũ-wa-nja agĩe na mũthuuri wake mwene.

³ Mũthuuri nĩagĩrĩrwo nĩ kũhingagĩria mũtumia wake bata wake wa kĩhiko, o nake mũtumia ahingagĩrie mũthuuriwe bata wake.

⁴ Mũtumia ndangĩathĩra mwĩrĩ wake mwene, tondũ nĩ wake na mũthuuriwe. Ūguo no taguo mũthuuri atangĩathĩra mwĩrĩ wake mwene, tondũ nĩ wake na mũtumia wake.

⁵ Tigagai kũimana, o tiga rĩrĩa mũngĩkorwo mũiguanĩire, nago gũkorwo nĩ kwa ihinda, nĩgeetha mũgĩage na ihinda rĩa kũhooya. Thu-utha ũcio no mũcooke hamwe rĩngĩ, nĩguo Shaitani ndakamũgerie tondũ wanyu kũremwo kwĩgirĩrĩa.

⁶ Ūhoru ũcio ndawaaria taarĩ rũũtha ngũheana, no ti gwathana ngwathana.

⁷ No nyende andũ othe mahaane ta ũrĩa nĩ ndariĩ. No o mũndũ aheetwo kĩheo gĩake mwene kuuma kũrĩ Ngai; mũndũ ũmwe aheetwo kĩheo gĩkĩ, na ũrĩa ũngĩ akaheo kĩrĩa kĩngĩ.

⁸ Na rĩrĩ, nĩ ũndũ wa andũ arĩa matahikanĩtie na atumia a ndigwa, nguuga ũũ: Nĩ wega

maikare o ũguo matahikanĩtie, o ta ũrĩa niĩ ndariĩ.

⁹ No angĩkorwo matingĩhota kwĩgirĩrĩria-rĩ, nĩmahike na mahikanie, tondũ nĩ kaba kũhikania gũkĩra gũikara makĩhĩahĩaga.

¹⁰ Kũrĩ andũ arĩa mahikĩte na mahikania-rĩ, ngwathana ũũ, no ti niĩ, nĩ Mwathani ũgwathana: Mũtumia ndakanatigane na mũthuuriwe.

¹¹ No aangĩka ũguo-rĩ, nĩagũikare atarĩ mũhiku, kana akorwo ti ũguo, acookerere mũthuuriwe. Ningĩ mũthuuri ndakanaingate mũtumia wake.

¹² Nĩ ũndũ wa acio angĩ nguuga ũũ, no nĩ niĩ ndĩroiga, ti Mwathani: Angĩkorwo mũrũ wa Ithe witũ arĩ na mũtumia ũtetĩkĩtie, na mũtumia ũcio etĩkĩre matũũranie-rĩ, nĩatige kũmũingata.

¹³ Nake mũtumia angĩkorwo arĩ na mũthuuri ũtetĩkĩtie, na mũthuuri ũcio etĩkĩre matũũranie-rĩ, nĩatige kũmũingata.

¹⁴ Nĩgũkorwo mũthuuri ũrĩa ũtetĩkĩtie nĩatheretio nĩ ũndũ wa mũtumia wake, nake mũtumia ũrĩa ũtarĩ mwĩtikia nĩatheretio nĩ ũndũ wa mũthuuri wake mwĩtikia. Kũngĩaga gũtuĩka ũguo-rĩ, ciana cianyu no ituĩke ti theru, no ũrĩa kũrĩ rĩu nĩ atĩ nĩ theru.

¹⁵ No rĩrĩ, mũndũ ũcio ũtetĩkĩtie angĩthiĩ-rĩ, nĩarekwo athiĩ. Nĩgũkorwo mũndũ mũrũme, kana mũndũ-wa-nja ũrĩa wĩtikĩtie ti muohe nĩ ũhoro ta ũcio; Ngai atwĩtite tũtũuranagie na thayũ.

¹⁶ Wee mũtumia-rĩ, ũũĩ atĩa kana nĩwe ũkaahonokia mũthuuri waku? O na wee mũthuuri-rĩ, ũũĩ atĩa kana nĩwe ũkaahonokia mũtumia waku?

17 No rĩrĩ, mũndũ o mũndũ n̄aikare mūtũũrĩre ũrĩa Mwathani aamũgairĩ, o ũrĩa Ngai aamwĩĩre. Ũyũ nĩguo watho ũrĩa ngwatha makanitha mothe.

18 Mũndũ angĩkorwo eetirwo arĩ mũruu-rĩ, n̄iatige gũikara ta atarĩ mũruu. Mũndũ ũrĩa ũtaarĩ mũruu rĩrĩa eetirwo n̄iatige kũrua.

19 Kũrua gũtirĩ bata; o na kwaga kũrua gũtirĩ bata. Ũndũ ũrĩa ũrĩ bata nĩ kũmenyerera maathani ma Ngai.

20 O mũndũ n̄aikarage o ũrĩa aatarĩ rĩrĩa Ngai aamwĩĩre.

21 Wee warĩ ngombo rĩrĩa wetirwo? Ũndũ ũcio ndũgagũtange, no korwo wahota kuona njĩra ya kuuma ũkombo-inĩ-rĩ, gerera yo.

22 Nĩgũkorwo mũndũ ũrĩa warĩ ngombo rĩrĩa Mwathani aamwĩĩre-rĩ, ũcio nĩ mũndũ wa Mwathani ũtarĩ ngombo; ningĩ no taguo, ũrĩa warĩ mũndũ muohore rĩrĩa Mwathani aamwĩĩre-rĩ, ũcio nĩ ngombo ya Kristũ.

23 Inyuĩ mwagũrirwo goro; mũtigatuĩke ngombo cia andũ.

24 Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, o ũndũ ũrĩa mũndũ eehokeirwo nĩ Ngai-rĩ, n̄aikarage o ũguo ũndũ ũcio Ngai aamwĩĩre.

25 Rĩu-rĩ, ũhoro wĩgiĩ airĩtu nĩ ũyũ: Ndirĩ na watho uumĩte kũrĩ Mwathani, no nĩngũheana itua rĩakwa ta mũndũ mwĩhokeku nĩ ũndũ wa kũiguĩrwo tha nĩ Mwathani.

26 Nĩ ũndũ wa mathĩna ma mahinda maya-rĩ, nguona arĩ wega mũikarage o ũrĩa mũndũ atarĩ.

27 Wee nĩũhikanĩtie? Ndũkaingate mũtumia

waku. Wee nawe hihi ndũhikanĩtie? Tiga kũhikania.

²⁸ No ũngĩhikania-rĩ, wee ndwĩhĩtie; o na mũirĩtu angĩhika-rĩ, o nake ndehĩtie. No andũ arĩa marahika kana makahikania-rĩ, nĩmarĩonaga mathũina maingĩ mũtũũrĩre-inĩ ũyũ, na nĩmo ndĩrenda kũmũrigĩrĩria.

²⁹ Ũndũ ũrĩa ndĩrenda kuuga, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, nĩ atĩ ihinda nĩ inini. Kuuma rĩu andũ arĩa marĩ na atumia nĩ kwagĩrĩire maikarage ta matarĩ nao;

³⁰ arĩa maracakaya nĩmaikarage ta mataracakaya; nao arĩa makenete nĩmaikarage ta matakenete; o na arĩa mekũgũra indo, nĩmaikarage ta matarĩ kĩndũ marĩ.

³¹ nao arĩa mahũthagĩra indo cia thĩ ĩno, nĩmaikarage ta matohanĩtio nacio. Nĩgũkorwo ũrĩa thĩ ĩno ĩhaana rĩu-rĩ, nĩgũthira ĩrathira.

³² Nĩ ingĩenda inyuĩ mũikarage mũtegwĩtanga. Mũndũ ũrĩa ũtahikanĩtie etangaga na maũndũ ma Mwathani, na eciiragia o ũrĩa angĩkenia Mwathani.

³³ No mũndũ ũrĩa ũhikanĩtie etangaga na maũndũ ma gũkũ thĩ, na eciiragia o ũrĩa angĩkenia mũtumia wake,

³⁴ nago wendi wa ngoro yake nĩmũgayũkanu. Mũndũ-wa-nja ũtarĩ mũhiku kana mũirĩtu etangaga na maũndũ ma Mwathani: Muoroto wake nĩ kwĩheana harĩ Mwathani mwĩrĩ na roho. No mũtumia mũhiku etangaga na maũndũ ma thĩ ĩno, na eciiragia o ũrĩa angĩkenia mũthuriwe.

³⁵ Ndĩramwarĩria maũndũ maya nĩgeetha mũgunĩke, ti atĩ nĩguo ndĩmũrigĩrĩrie,

no nĩgeetha mũikarage na mũthiire ĩrĩa yagĩĩire, mwĩheanĩte biũ harĩ Mwathani mũtekũguucĩĩrio nĩ maũndũ mangĩ.

³⁶ Mũndũ o wothe angĩona atĩ nĩarahĩtĩria mũirĩtu ũrĩa orĩtie, nake mũirĩtu ũcio akorwo matukũ make ma ũirĩtu wake nĩmarahĩtũka-rĩ, mũndũ ũcio angĩigua nĩagĩĩirwo nĩ kũhikania-rĩ, nĩeke o ũguo ekwenda. Ti kwĩhia ekwĩhia. Nĩmagĩĩirwo mahikanie.

³⁷ No rĩrĩ, ũrĩa ũtuĩte na ngoro yake atekũringĩĩrio, no nĩwe mwene wĩyendeire, na agatua itua atĩ ndekũhikia mũirĩtu ũcio-rĩ, mũndũ ũcio o nake nĩekĩte ũrĩa kwagĩĩire.

³⁸ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, mũndũ ũrĩa ũhikagia mũirĩtu ũrĩa orĩtie nĩekaga ũrĩa kwagĩĩire, no ũrĩa ũngĩaga kũmũhikia nĩekaga wega makĩria.

³⁹ Mũtumia nĩohanĩtio na mũthuriwe rĩrĩa rĩothe mũthuriwe arĩ muoyo. No mũthuriwe angĩkua, nĩmuohore na no ahikĩre mũndũ o ũrĩa angĩenda, no mũndũ ũcio no nginya akorwo nĩetĩkĩtie Mwathani.

⁴⁰ No itua rĩakwa nĩ atĩrĩ, mũtumia ũcio angĩaga kũhika rĩngĩ, no akorwo arĩ na gĩkeno makĩria. Na ngwĩciiria atĩ niĩ o na niĩ ndĩ na Roho wa Ngai.

8

Irio Irutĩrwo Mĩhianano

¹ Na rĩrĩ, ũhoro wa irio iria ikoragwo irutĩrwo mĩhianano-rĩ, nĩtũũ atĩ ithuothe tũrĩ na ũmenyo ũhoro-inĩ ũcio. Ũmenyo nĩtũmaga mũndũ etũũgĩrie, no wendo nĩ gwaka wakaga.

2 Mũndũ ũrĩa wĩciiragia atĩ nĩoĩ ũndũ-rĩ, ndooĩ ũndũ ũcio wega ta ũrĩa aagĩrĩrwo nĩ kũũmenya.

3 No mũndũ ũrĩa wendete Ngai, ũcio nĩwe ũũio nĩ Ngai.

4 Nĩ ũndũ ũcio, ha ũhoru ũkoniĩ kũrĩa irio iria irutĩrwo mĩhianano-rĩ, nĩtũũĩ atĩ gũkũ thĩ mũhianano nĩ kĩndũ gĩa tũhũ, na atĩ gũtirĩ Ngai ũngĩ tiga o ũrĩa ũmwe.

5 Tondũ o na kũngĩkorwo nĩ kũrĩ indo ciĩtagwo ngai, irĩ kũũrĩa igũrũ kana irĩ gũkũ thĩ-rĩ, amu ti-itherũ nĩ kũrĩ na “ngai” nyingĩ na “aathani” aingĩ,

6 no harĩ ithuĩ-rĩ, Ngai no ũmwe, na nĩwe Ithe witũ, na indo ciothe cioimire kũrĩ we na tũtũũraga muoyo nĩ ũndũ wake; na kũrĩ na Mwathani o ũmwe, nake nĩwe Jesũ Kristũ, o we ũrĩa indo ciothe ciagiire nĩ ũndũ wake, na nowe ũtũtũũragia muoyo.

7 No ti andũ othe mooĩ ũguo. Andũ amwe nĩ ũndũ wa ũrĩa matũũrĩte mamenyerete mĩhianano, o na hĩndĩ ĩrĩa mekũrĩa irio ta icio meciiragia atĩ nĩirutĩrwo mũhianano, na tondũ thamiri ciao itirĩ hinya-rĩ, makanyitwo nĩ thaahu.

8 No irio iria tũrĩaga itingĩtũma tũkuhĩrĩrie Ngai; tũtingĩthũkio nĩ kwaga gũcirĩa, na tũtingĩagĩrio nĩgũcirĩa.

9 O na kũrĩ ũguo-rĩ, menyererai atĩ wĩyathi ũcio wanyu ndũgatuĩke mũhĩnga kũrĩ arĩa matarĩ na hinya.

10 Nĩgũkorwo mũndũ o wothe ũrĩ na thamiri ĩtarĩ na hinya, angĩmuona inyuĩ mũrĩ na

ũmenyo ũyũ mũkĩrĩra irio thĩinĩ wa hekarũ ya mũhianano-rĩ, githĩ ndangĩũmĩrĩria arĩe kĩrĩa kĩrutĩirwo mũhianano?

¹¹ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, mũrũ kana mwarĩ wa Ithe witũ ũcio thamiri yake ĩtarĩ na hinya, o ũcio Kristũ aakuĩrĩre-rĩ, agathũkio nĩ ũmenyo wanyu.

¹² Hĩndĩ ĩrĩa mwehĩria ariũ na aarĩ a Ithe witũ na njĩra ĩyo, na mũgatĩhia thamiri ciao ĩcio ĩtarĩ hinya-rĩ, nĩ Kristũ mwehĩria.

¹³ Nĩ ũndũ ũcio, angĩkorwo kĩrĩa ndĩrarĩa no gĩtũme mũrũ kana mwarĩ wa Ithe witũ agwe mehia-inĩ-rĩ, ndikĩagĩrĩirwo nĩ kũrĩa nyama rĩngĩ, nĩguo ndigatũme agwe.

9

Maũndũ marĩa Maagĩrĩre Mũtũmwo

¹ Githĩ nĩ ndirĩ na wĩyathi? Githĩ nĩ ndirĩ mũtũmwo? Githĩ nĩ ndionire Jesũ Mwathani witũ? Anga inyuĩ mũtirĩ maciaro ma wĩra wakwa thĩinĩ wa Mwathani?

² O na angĩkorwo andũ arĩa angĩ mationaga ta ndĩ mũtũmwo-rĩ, ti-itherũ nĩ harĩ inyuĩ ndĩ mũtũmwo! Nĩgũkorwo nĩ inyuĩ kĩmenyithia kĩa ũtũmwo wakwa thĩinĩ wa Mwathani.

³ Gwĩtetera gwakwa harĩ arĩa manjiirithagia nĩ gũkũ:

⁴ Githĩ ithuĩ tũtirĩ na kĩhoo to gĩa kũrĩa na kũnyua?

⁵ Githĩ ithuĩ tũtirĩ na kĩhoo to kĩa mũndũ gũtwarana rũgendo-inĩ na mũtumia wake mwĩtĩkia, o ta ũrĩa atũmwo arĩa angĩ, na ariũ a nyina na Mwathani, o na Kefa mekaga?

6 Kana no niĩ tũrĩ na Baranaba arĩ o nginya tũrutage wĩra nĩguo tuone ũteithio witũ?

7 Nũũ ũtungataga ta mũthigari na akeerĩha na indo ciake we mwene? Nĩ mũndũ ũrĩkũ ũhaandaga mũgũnda wa mũthabibũ na ndarĩe thabibũ cia mũgũnda ũcio? Ningĩ-rĩ, nĩ kũrĩ mũndũ ũrĩithagia rũũru na ndanyue iria rĩa rũũru rũu?

8 Ndĩraaria ũhoru ũyũ ndĩ na meciiria ma ũ-mũndũ tu? Githĩ Watho o naguo nduugĩte o ũguo?

9 Nĩgũkorwo nĩ kwandĩkĩtwo watho-inĩ wa Musa atĩrĩ, “Ndũkanohe ndegwa kanua hĩndĩ ĩrĩa ĩkũranga ngano ĩkĩmĩhũũra.” Ngai akiuga ũguo-rĩ, nĩ ndegwa aracaaĩra?

10 Ti-itherũ oigaga ũguo nĩ ũndũ witũ, githĩ tiguu? Ī-ni, ũndũ ũyũ waandĩkirũo nĩ ũndũ witũ, tondũ rĩrĩa mũrĩmi ekũrĩma, nake mũhũũri ngano amĩhũũrage-rĩ, nĩ kwagĩrĩire mekage ũguo marĩ na kũrĩgĩrĩro atĩ nĩmakagayana magetha.

11 Tũngĩkorwo ithuĩ nĩtũhaandĩte mbeũ ya kũiroho thĩinĩ wanyu-rĩ, kaĩ akĩrĩ ũndũ mũnene ithuĩ tũngĩgetha indo cia gũtũũria mwĩrĩ kuuma kũrĩ inyuĩ?

12 Angĩkorwo andũ angĩ marĩ na kĩhooito gĩa gũteithio nĩ inyuĩ-rĩ, ithuĩ githĩ tũtikĩagĩrĩrwo nĩgũteithio makĩria?

No ithuĩ tũtiahũthĩrĩre kĩhooito kũu. Handũ ha ũguo-rĩ, nĩ gũkirĩrĩria tũkiragĩrĩria ũndũ o wothe nĩguo tũtikae kũhĩngĩca Ũhoru-ũrĩa-Mwega wa Kristũ.

¹³ Kaĩ inyuĩ mũtooĩ atĩ andũ arĩa marutaga wĩra thĩinĩ wa hekarũ marutaga irio ciao kuuma kũu hekarũ, nao arĩa matungataga kīgongona-inĩ magayanaga kĩrĩa kĩrutĩtwo kīgongona-inĩ?

¹⁴ O ta ũguo-rĩ, Mwathani nĩathanĩte atĩ arĩa mahunjagia Ũhoru-ũrĩa-Mwega nĩmagĩrĩrwo kuonaga gĩa kũmatũuria kuuma kũrĩ Ũhoru-ũrĩa-Mwega.

¹⁵ No nĩ ndirĩ ndaahũthĩra kĩhooito o na kĩmwe gĩa cio. Ningĩ ndiraandĩka ũhoru ũyũ ndĩ na kĩrĩgĩrĩro atĩ nĩmũkũnjĩka maũndũ ta macio. Nĩ kaba ngue gũkĩra mũndũ o naũ agirie ndĩrahĩre ũndũ ũcio.

¹⁶ No rĩrĩ, ndingĩhota kwĩraha rĩrĩa ngũhunjia Ũhoru-ũrĩa-Mwega, nĩgũkorwo nĩhatagĩrĩrio mũno ndĩũhunjia. Na nĩ ingĩaga kũhunjia Ũhoru-ũrĩa-Mwega kaĩ ndagĩa na haaro-ĩ!

¹⁷ Ingĩhunjia nĩ ũndũ wa kwĩyendera-rĩ, ndaheo mũcaara; no angĩkorwo ti na ũndũ wa kwĩyendera-rĩ, nĩ no kũhingia ndĩrahingia ũndũ ũrĩa ndĩhokeirwo.

¹⁸ Hakĩrĩ ũguo-rĩ, mũcaara wakwa ũkĩrĩ kĩ? Nĩ atĩrĩ: Atĩ harĩ ũhoru wa kũhunjia Ũhoru-ũrĩa-Mwega-rĩ, hunjagie tũhũ itekũrĩhwo, na nĩ ũndũ ũcio njage gwĩtagia kĩhooito gĩakwa rĩrĩa ngũhunjia Ũhoru-ũrĩa-Mwega.

¹⁹ O na gũtuĩka ndĩ muohore na ndirĩ ngombo ya mũndũ-rĩ, nĩ ndĩtuaga ngombo ya o mũndũ wothe, nĩguo nguucĩrĩrie andũ aingĩ o ta ũrĩa kwahoteka.

²⁰ Kũrĩ Ayahudi ndaatuĩkire ta Mũyahudi nĩguo nguucagĩrĩrie Ayahudi. Na kũrĩ arĩa marĩ rungu rwa watho-rĩ, ndaatuĩkire ta mũndũ ũrĩ

rungu rwa watho, o na gũtuĩka niĩ mwene ndirĩ rungu rwa watho, nĩguo nguucagĩrĩrie arĩa marĩ rungu rwa watho.

²¹ Kũrĩ arĩa matarĩ watho-inĩ-rĩ, ndaatuĩkire ta mũndũ ũtarĩ watho-inĩ ũcio, o na gũtuĩka ndirĩ muohore kuuma kũrĩ watho wa Ngai, no ndĩ watho-inĩ wa Kristũ, nĩguo nguucagĩrĩrie arĩa matarĩ watho-inĩ ũcio.

²² Kũrĩ arĩa matarĩ hinya-rĩ, ndaatuĩkire ta itarĩ hinya nĩguo nguucagĩrĩrie arĩa matarĩ hinya. Nduĩkĩte maũndũ mothe kũrĩ andũ othe nĩgeetha kũngĩhoteka na njĩra ciothe ngerie kũhonokia amwe ao.

²³ Njikaga maũndũ maya mothe nĩ ũndũ wa Ũhoru-ũrĩa-Mwega, nĩgeetha ngaagaĩrwo irathimo ciaguo.

²⁴ Kaĩ inyuĩ mũtooĩ atĩ andũ arĩa mahĩtahĩtanaga ihenya-inĩ mahanyũkaga othe, no rĩrĩ, no ũmwe wao ũheagwo kĩheo? Kĩhanyũkei na njĩra ĩrĩa ĩngĩtũma mũkaaheo kĩheo.*

²⁵ Mũndũ o wothe ũrĩa ũhĩtahĩtanaga thĩinĩ wa mathako-rĩ, ehataga na akemenyeria maũndũ-inĩ mothe hatarĩ itherũ. Mekaga ũguo nĩguo maheo thũmbĩ ĩtarĩ ya gũtũũra; no ithuĩ twĩkaga ũguo nĩguo tũkaaheo thũmbĩ ya gũtũũra nginya tene.

²⁶ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, niĩ ndihanyũkaga ta mũndũ ũtooĩ gĩtũmi gĩa kũhanyũka; na ndirũaga ta mũndũ ũgũikia ngundi ciake o

---

* **9:24** Andũ a Korinitho nĩmamenyerete mahenya mathako-inĩ marĩa moĩkaine ta Isimithiani. Mũhootani aaheagwo ihũa rĩa gĩthiũrũrĩ.

ũguo tũhũ.

²⁷ Aca, nĩ mwĩrĩ wakwa hũũraga ngaũtua ngombo yakwa, nĩgeetha ndaarĩkia kũhunjĩria andũ arĩa angĩ-rĩ, niĩ mwene ndikanatuĩke wa kũregwo nyimwo kĩheo.

10

Ūrutani kuuma Mũtũũrĩre wa Isiraeli

¹ Na rĩrĩ, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ndikwenda mũkorwo mũtooĩ ũndũ ũyũ, atĩ maithe maitũ ma tene othe maatongoragio nĩ itu, na atĩ othe nĩmaringire iria.

² Othe nĩmabatithirio matuĩke andũ a Musa marĩ rungu rwa itu rĩu, o na marĩ iria-inĩ rĩu.

³ Na othe maarĩaga irio o imwe cia kĩiroho,

⁴ na manyuuaga maaĩ o mamwe ma kĩiroho; nĩgũkorwo manyuire kuuma rwaro-inĩ rwa ihiga rwa kĩiroho rũrĩa rwatwaranaga nao, naruo rwaro rũu rwarĩ Kristũ.

⁵ O na kũrĩ ũguo-rĩ, aingĩ ao matiigana gũkenia Ngai; nacio ciimba ciao ikĩhurunjwo werũ-inĩ.

⁶ Na rĩrĩ, maũndũ macio meekĩkire marĩ ta cionereria, nĩgeetha ngoro ciitũ itikerirĩrie gwĩka maũndũ mooru ta macio meekire.

⁷ Mũtigatuĩke ahooi mĩhianano, ta ũrĩa amwe ao maatarĩ; o ta ũrĩa kwandĩkĩtwo atĩrĩ: “Andũ acio magũkara thĩ kũrĩa na kũnyua, magĩcooka magĩkũkĩra kũina na gwĩkenia.”

⁸ Ningĩ tũtikahũũre ũmaraya, ta ũrĩa amwe ao meekire, nao magĩkua andũ ngiri mĩrongo ñrĩ na ithatũ mũthenya ũmwe.

⁹ O na ningĩ tūtikanagerie Mwathani, ta ūrĩa amwe ao meekire, nao makĩniinwo nĩ nyoka.

¹⁰ Na mūtikae gūteta, ta ūrĩa amwe ao meekire, nao makĩūragwo nĩ mūraika ūrĩa mũniinani.

¹¹ Maũndũ macio meekĩkire kūrĩ o marĩ cionereria, na makĩandĩkwo marĩ ma gūtũkaania, ithuĩ tũkinyĩrĩrwo nĩ kũhingio kwa mahinda.

¹² Nĩ ūndũ ũcio, ũngũra nĩūrũgamĩte wega-rĩ, menyererera ndũkae kũgũa!

¹³ Mũtirĩ mwagerio na magerio mangĩ tiga o marĩa makoraga andũ. Nake Ngai nĩmwĩhokeku; ndangĩtĩkĩra mũgerio na magerio marĩa mũtangĩhota gwĩtiiria. No rĩrĩa mũkũgerio-rĩ, nĩarĩmuonagĩrĩria njĩra ya kũūrĩra nĩguo mũhotage gwĩtiiria magerio macio.

Maruga ma Mĩhianano, na Gĩathĩ kĩa Mwathani

¹⁴ Nĩ ūndũ ũcio, arata akwa endwa, ũragĩrai ũhoro wa kũhooya mĩhianano.

¹⁵ Ndĩraarĩria andũ oogĩ; mwĩkũũranĩrei ūrĩa ndĩroiga.

¹⁶ Gĩkombe gĩa gũcookia ngaatho kĩrĩa tũcookagia ngaatho nĩ ūndũ wakĩo-rĩ, githĩ ti kũgwatanĩra thakame ya Kristũ? Na githĩ mũgate ūrĩa twenyũraga ti kũgwatanĩra mwĩrĩ wa Kristũ?

---

* **10:16** Gĩkombe gĩa gũcookia ngaatho kĩa rĩ kimwe gĩa ikombe iria Ayahudi maanyuuaga hĩndĩ ya Bathaka.

17 Na tondũ mūgate ũcio nĩ ũmwe-rĩ, ithuĩ, o na tũrĩ aingĩ, tũrĩ o mwĩrĩ ũmwe, nĩgũkorwo ithuĩ othe tũrĩaga mūgate o ũcio ũmwe.

18 Ta mwĩcũraniei ũhoru wa andũ a Isiraeli: Arĩa mariĩaga irio cia igongona-rĩ, githĩ matig-watanagĩra kīgongona kũu?

19 Ndĩrenda kuuga atĩa? Atĩ kĩrĩa kĩrutĩirwo mũhianano nĩ kĩndũ kũrĩ, kana atĩ mũhianano guo mwene nĩ kĩndũ kũrĩ?

20 Aca! Ūrĩa ndĩroiga nĩ atĩ magongona ma andũ arĩa matarĩ na ũngai marutagĩrwo ndaimono, na ti Ngai, na ndikwenda mūgĩe ngwatanĩro na ndaimono.

21 Mũtingĩhota kũnyuĩra gĩkombe kĩa Mwathani, na mũnyuĩre gĩkombe kĩa ndaimono o nakĩo; mũtingĩhota kũgwatanĩra metha-inĩ ya Mwathani, na mūgwatanĩre metha-inĩ ya ndaimono.

22 Kaĩ tũrageria kwarahũra ũiru wa Mwathani? Kaĩ tũrĩ na hinya kũmũkĩra?

Wĩyathi wa Mũndũ ũrĩa Wĩtĩkĩtie

23 “Nĩĩ ndirigĩrĩirio gwĩka ũndũ,” no ti ũndũ o wothe ũrĩ na kīguni. “Nĩĩ ndirigĩrĩirio gwĩka ũndũ,” no ti ũndũ o wothe ũrĩ na uumithio.

24 Gũtirĩ mũndũ wagĩrĩirwo nĩgũcaragia maũndũ ma kwĩguna we mwene, no nĩacaragie maũndũ ma kũguna andũ arĩa angĩ.

25 Rĩagai kĩrĩa gĩothe kĩendagio thoko-inĩ ya nyama mũtekwĩyũria ciũria nĩ ũndũ wa mwĩcuuko wa thamiri,

26 nĩgũkorwo, “Thĩ nĩ ya Mwathani, na kĩrĩa gĩothe kĩrĩ thĩinĩ wayo.”

27 Mündũ ũtarĩ mwĩtĩkia angĩmwĩta mũkarĩe irio gwake, na inyuĩ mũkorwo nĩ mũkwenda gũthĩ-rĩ, rĩa irio ciothe iria mũngĩheo mũtekwĩyũria ciũria cia mwĩcuuko wa thamiri.

28 No mündũ angĩmwĩra atĩrĩ, “Irio ici irutĩtwo irĩ igongona,” mũtigacirĩe, nĩ ũndũ wa mündũ ũcio wamwĩra ũguo, o na nĩ ũndũ wa mwĩcuuko wa thamiri;

29 ngiuga ũguo ti thamiri yaku ndagweta, no nĩ thamiri ya mündũ ũcio ũngĩ. Nĩ ũndũ-rĩ, wĩyathi wakwa ũgũciirithio nĩkĩ nĩ ũndũ wa thamiri ya mündũ ũngĩ?

30 Ingĩrĩanĩra irio na andũ angĩ ndĩ na ngaatho-rĩ, nĩ kũ gĩgũtũma njambio nĩ ũndũ wa kĩndũ kũ njokeirie Ngai ngaatho nĩ ũndũ wakĩo?

31 Nĩ ũndũ ũcio, rĩrĩa mũkũrĩa kana rĩrĩa mũkũnyua, o na kana mũgĩka ũndũ o wothe-rĩ, wĩkagei nĩ ũndũ wa kwenda kũgoocithia Ngai.

32 Tigai gwĩka ũndũ ũngĩhĩngithia mündũ, arĩ Mũyahudi, kana arĩ Mũyunani, o na kana ũhĩngithie kanitha wa Ngai,

33 o ta ũrĩa niĩ ngeragia gũkenia andũ othe na njĩra o yothe. Nĩgũkorwo ndicaragia ũndũ wa kwĩguna niĩ mwene, no njaragia ũrĩa ingĩguna andũ aingĩ, niĩguo mahonoke.

11

1 Mwĩgerekaniei na niĩ, ta ũrĩa ndĩgerekanagia na Kristũ.

Ũndũ ũrĩa Wagĩrĩre Hĩndĩ ya Mahooya

2 Nĩngũmũgaathĩrĩria nĩ ũndũ wa kũndirikana maũndũ-inĩ mothe, na nĩ ũndũ

wa gütũũra mūrũmitie morutani macio, o ta ũrĩa ndaamũrutire.

³ Rĩu-rĩ, nĩngwenda mũmenye atĩ mūtwe wa mũndũ mūrũme o wothe nĩ Kristũ, na mūtwe wa mũndũ-wa-nja nĩ mũndũ mūrũme, na mūtwe wa Kristũ nĩ Ngai.

⁴ Mũndũ mūrũme o wothe ũrĩa ũhooyaga kana akaratha ehumbĩrĩte mūtwe-rĩ, nĩ mūtwe wake aconorithagia.

⁵ Nake mũndũ-wa-nja o wothe ũrĩa ũhooyaga kana akaratha atahumbĩrĩte mūtwe wake-rĩ, nĩ mūtwe wake aconorithagia, tondũ ũguo no ũndũ ũmwe na kwenjwo.

⁶ Angĩkorwo mũndũ-wa-nja ndekũhumbĩra mūtwe wake-rĩ, nĩakĩenje njuĩrĩ yake; na angĩkorwo kũrengarenga njuĩrĩ kana kwenjwo nĩ ũndũ wa gũconora mũndũ-wa-nja-rĩ, nĩakĩhumbĩre mūtwe.

⁷ Mũndũ mūrũme ndaagĩrĩrwo nĩkũhumbĩra mūtwe wake, kuona atĩ nĩwe mũhianĩre wa Ngai, na nĩ riiri wa Ngai; no mũndũ-wa-nja nĩwe riiri wa mũndũ mūrũme.

⁸ Nĩgũkorwo mũndũ mūrũme ndoimire harĩ mũndũ-wa-nja, no nĩ mũndũ-wa-nja woimire harĩ mũndũ mūrũme.

⁹ Mũndũ mūrũme-rĩ, tiwe wombirwo nĩ ũndũ wa mũndũ-wa-nja, no nĩ mũndũ-wa-nja wombirwo nĩ ũndũ wa mũndũ mūrũme.

¹⁰ Nĩ ũndũ wa gĩtũmi gĩkĩ-rĩ, mũndũ-wa-nja agĩrĩrwo nĩgũkorwo na rũuri mūtwe rwa kuonania atĩ nĩ wa gwathwo nĩ ũndũ wa araika.

¹¹ No ningĩ-rĩ, thĩinĩ wa Mwathani, mũndũ-wa-nja ndeiganĩtie mũndũ mūrũme atarĩ ho,

nake mündũ-mũrũme ndeiganĩtie mündũ-wa-nja atarĩ ho.

¹² O ta ũrĩa mündũ-wa-nja oimire harĩ mündũ mũrũme-rĩ, no taguo mündũ-mũrũme acia-ragwo nĩ mündũ-wa-nja. No rĩrĩ, indo ciothe ciumaga kũrĩ Ngai.

¹³ Ta tuai arĩ inyuĩ: Nĩ kwagĩrĩire mündũ-wa-nja kũhooya Ngai atehumbĩrite mütwe?

¹⁴ Kaĩ maündũ ma ndũire matamũrutaga atĩ mündũ-mũrũme gũkorwo arĩ na njuĩrĩ ndaaya nĩ ũndũ wa kũmũconorithia,

¹⁵ no mündũ-wa-nja gũkorwo na njuĩrĩ ndaaya, ũcio nĩ riiri wake? Nĩgũkorwo aheetwo njuĩrĩ ndaaya arĩ kĩndũ gĩa kũmũhumbĩra.

¹⁶ Angĩkorwo kũrĩ na mündũ ũrĩ na ngarari na ũhoru ũyũ-rĩ, nĩamenye atĩ ithuĩ tũtirĩ mütugo ũngĩ, o na makanitha ma Ngai matirĩ mütugo ũngĩ.

Irio cia Mwathani

¹⁷ Ũhoru-inĩ ũrĩa ngũmũtaarĩria rĩu-rĩ, ndirĩ na ũndũ wa kũmũgaathĩra, nĩgũkorwo kũngana kwanyu ti gwa kũmũguna no nĩ gwa kũmũthũkia.

¹⁸ ũndũ wa mbere, njiguaga atĩ rĩrĩa muongana ta kanitha, nĩkũgĩaga na nyamũkano gatagatĩ kanyu, na ũhoru ũcio ndingĩaga gwĩtikia ũmwe waguo.

¹⁹ Hatarĩ nganja gũtingĩaga kũgĩa na ngarari gatagatĩ-inĩ kanyu cia kuonania arĩa anyu metĩkĩrĩkite nĩ Ngai.

²⁰ Rĩrĩa muongana hamwe, ti Irio cia Mwathani mũrĩaga,

21 nīgũkorwo rĩrĩa mũkũrĩa, o mũndũ athiiga na mbere kũrĩa ategweterera ũrĩa ũngĩ. Ũmwe aikaraga ahũtiĩ, nake ũrĩa ũngĩ agaikara arĩitwo.

22 Kaĩ mũtarĩ mĩciĩ mũngĩrĩra na mũnyũire kuo? Kana nĩ kanitha wa Ngai mũnyararĩte na mũkenda gũconoraga arĩa matarĩ kĩndũ? Ngũkĩmwĩra atĩa? No ndĩkĩmũgaathĩrĩrie nĩ ũndũ wa ũhoru ũcio? Aca, ndingĩmũgaathĩrĩria!

23 Nīgũkorwo ũhoru ũrĩa ndaamũkĩrĩre ku-uma kũrĩ Mwathani noguo ndaamũkinyĩirie: Mwathani Jesũ, ũtukũ ũrĩa aakunyanĩrwo, nĩooire mũgate,

24 na aarĩkia gũcookia ngaatho,* akĩwenyũranga, akiuga atĩrĩ, “Ũyũ nĩ mwĩrĩ wakwa, ũrĩa ũheanĩtwo nĩ ũndũ wanyu; ĩkagai ũũ nĩguo mũndirikanage.”

25 Ningĩ o ũndũ ũmwe, thuutha wa kũrĩa irio, akĩoya gĩkombe, akiuga atĩrĩ, “Gĩkombe gĩkĩ nĩ kĩrĩkanĩro kĩrĩa kĩerũ thĩnĩ wa thakame yakwa; ĩkagai ũũ, rĩrĩa rĩothe mũrĩkĩnyuuagĩra, nĩguo mũndirikanage.”

26 Nīgũkorwo rĩrĩa rĩothe mũkũrĩa mũgate ũyũ na mũkanyũra gĩkombe gĩkĩrĩ, nĩkuumbũra mũkuumbũra gũkua kwa Mwathani o nginya hĩndĩ irĩa agooka.

27 Nĩ ũndũ ũcio, mũndũ o wotho ũkũrĩa mũgate ũcio kana akanyũra gĩkombe kũ kĩa Mwathani ũrĩa gũtaagĩrĩire-rĩ, nĩ kwĩhia ehĩirie mwĩrĩ na thakame ya Mwathani.

---

* **11:24** Warĩ mūtugo wa Ayahudi gũcookia ngaatho mbere ya kũrĩa irio.

28 Mũndũ nĩambage gwĩtuĩria mbere ya kũria mũgate ũcio na kũnyuĩra gĩkombe kũ.

29 Nĩgũkorwo mũndũ ũria wothe ũrĩaga na akanyua ategũkũũrana mwĩrĩ wa Mwathani, nĩ ituĩro rĩake we mwene etuagĩra.

30 Kũ nĩkĩo gĩtũmĩte aingĩ anyu moorwo nĩ hinya, na marũare, na amwe anyu nĩmarĩkĩtie gũkua.

31 No tũngĩtuĩra ciira ithuĩ ene, tũtingĩtuĩka a gũciirithio.

32 Hĩndĩ ĩria tũgũtuĩrwo ciira nĩ Mwathani-rĩ, nĩkũherithio tũherithagio nĩgeetha tũtikae gũtuĩrwo ciira hamwe na thĩ.

33 Nĩ ũndũ ũcio, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, rĩria mũnganĩte mũrĩanĩre-rĩ, etanagĩrĩrai.

34 Angĩkorwo mũndũ nĩahũũtiĩ-rĩ, agĩrĩrwo nĩ kũria irio gwake mũciĩ, nĩgeetha rĩria muongana gũtikagĩe ũhoru wa gũtuĩrwo ciira.

Nĩngaheana ũhoru wa maũndũ macio mangĩ rĩria ngooka.

12

Iheo cia Roho Mũtheru

1 Na rĩrĩ, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ha ũhoru wa iheo cia kũroho-rĩ, ndikwenda mũikare mũrigĩtwo nĩguo.

2 Inyuĩ nĩmũũĩ atĩ hĩndĩ ĩria mũteetĩkĩtie Ngai, nĩmwaguucagĩrĩrio na mũkerekero kũrĩ mĩhianano ĩtangĩaria.

3 Nĩ ũndũ ũcio ngũmwĩra atĩ, gũtirĩ mũndũ waragia ahotithĩtio nĩ Roho wa Ngai ũngiuga atĩrĩ, "Jesũ aronyiitwo nĩ kĩrumi," na

gūtiri mündũ ũngĩhota kuuga atĩrĩ, “Jesũ nĩ Mwathani,” atatongoretio nĩ Roho Mũtheru.

⁴ Na rĩrĩ, iheo iria iheanagwo nĩ mĩthemba mĩthemba, no Roho ũrĩa ũciheanaga no ũmwe.

⁵ O na njĩra cia gūtungata nĩ mĩthemba mĩthemba, no Mwathani ũrĩa ũtungatagwo no ũmwe.

⁶ Ningĩ kũrĩ mĩrutĩre ya wĩra mĩthemba mĩthemba, no Ngai no ũmwe ũrĩa ũhotithagia maũndũ mothe gwĩkĩka thĩinĩ wa andũ othe.

⁷ Na rĩrĩ, o mündũ nĩaheagwo ũndũ wa kuonania atĩ arĩ na Roho, naguo ũndũ ũcio nĩ wa kũguna andũ othe.

⁸ Roho ũcio nĩwe ũheaga mündũ ũmwe ndũmĩrĩri ya ũũgĩ, na ũngĩ akaheo ũmenyo nĩ Roho o ro ũcio,

⁹ nake ũngĩ akaheo wĩtĩkio nĩ Roho o ro ũcio, na ũngĩ akaheo iheo cia kũhonania nĩ Roho o ro ũcio,

¹⁰ nake ũngĩ akaheo hinya wa kũringa ciama, na ũngĩ akaheo ũrathi, na ũngĩ akaheo gũkũũrana maroho, na ũngĩ akaheo kwaria na thiomi mĩthemba mĩthemba, ningĩ ũngĩ akaheo ũhoti wa gũtaũra thiomi icio.

¹¹ Maũndũ macio mothe nĩ wĩra wa Roho o ro ũcio ũmwe, nake agayagĩra o mündũ o ũrĩa ekwenda.

Mwĩrĩ Ũmwe ũrĩ Cĩga Nyingĩ

¹² Mwĩrĩ wa mündũ nĩ ũmwe, o na gwatuĩka ũrĩ cĩga nyingĩ; ningĩ o na gwatuĩka cĩga ciaguo ciothe nĩ nyingĩ-rĩ, ciothe no mwĩrĩ o ũmwe. Ũguo noguo Kristũ atariĩ.

13 Nīgũkorwo ithuothe twabatithirio na Roho ũmwe tũgĩtuĩka a mwĩrĩ ũmwe, o na tũrĩ Ayahudi kana tũrĩ Ayunani, tũrĩ ngombo o na kana tũtarĩ ngombo, na ithuothe tũkĩnyuithio Roho o ro ũcio ũmwe.

14 Na rĩrĩ, mwĩrĩ ndũkoragwo na kĩĩga kĩmwe, no nĩ wa ciĩga nyingĩ.

15 Kũgũrũ kũngiuga atĩ, “Tondũ ti nĩ guokorĩ, ndirĩ wa mwĩrĩ ũyũ,” Ũndũ ũcio ndũngĩtũma gũtuge gũtuĩka kĩĩga kĩa mwĩrĩ ũcio.

16 Nakuo gũtũ kũngiuga atĩ, “Tondũ ti nĩ riitho-rĩ, ndirĩ wa mwĩrĩ ũcio,” nĩ ũndũ wa gĩtũmi kũ gũtingĩtiga gũtuĩka kĩĩga kĩa mwĩrĩ ũcio.

17 Mwĩrĩ wothe ũngĩkorwo no riitho-rĩ, kũigua tũngĩguaga na kĩ? Mwĩrĩ wothe ũngĩkorwo no gũtũ-rĩ, kũnungĩra tũngĩnungagĩra na kĩ?

18 No ũrĩa kũrĩ, nĩ atĩ Ngai nĩ eekĩire ciĩga ciothe thĩinĩ wa mwĩrĩ, agĩciĩkĩra o ta ũrĩa eendaga ciikare.

19 Ciĩga ciothe ingĩtuĩka nĩ kĩĩga kĩmwe-rĩ, mwĩrĩ naguo ũngĩkorwo ha?

20 Ũrĩa kũrĩ nĩ atĩ ciĩga nĩ nyingĩ, no mwĩrĩ nĩ ũmwe.

21 Riitho rĩtingĩhota kwĩra guoko atĩrĩ, “Nĩ ndirĩ na bata nawe!” Naguo mũtwe wĩre magũrũ atĩrĩ, “Nĩ ndirĩ na bata na inyu!”

22 Handũ ha ũguo-rĩ, ciĩga cia mwĩrĩ iria cionekaga itarĩ hinya, nĩcio irĩ bata makĩria,

23 nacio ciĩga iria tuonaga ta itarĩ cia gũtũ mũno-rĩ, nĩcio tũheaga gũtũ kĩa mwanya. Nacio ciĩga iria tuonaga ta itagĩrĩire kuoneka nĩimenyagĩrĩrwo mũno,

24 o rĩria ciĩga ciitũ iria itarĩ cia kũhithwo itabataragio nĩkũmenyererwo mũno. No Ngai nĩanyiitithanĩtie ciĩga cia mwĩrĩ na agatũithia makĩria ciĩga iria ciagĩte gĩtĩo,

25 nĩgeetha gũtikae kũgĩa na nyamũkano thĩinĩ wa mwĩrĩ, no nĩgeetha ciĩga ciaguo imenyanagĩrĩre o kũga na kĩrĩa kĩngĩ.

26 Kĩga kĩmwe kĩngĩnyariirĩka, ciĩga iria ingĩ inyariirĩkaga hamwe nakĩo; nakĩo kũga kĩmwe kĩngĩheo gĩtĩo-rĩ, o nacio ciĩga iria ingĩ nĩikenaga hamwe nakĩo.

27 Na rĩrĩ, inyuĩ mũrĩ mwĩrĩ wa Kristũ, na o mũndũ wanyu nĩ kũga kĩaguo.

28 Nakuo thĩinĩ wa kanitha, Ngai nĩathuurĩte mbere andũ amwe matuĩke atũmwo, a keerĩ anabii, a gatatũ arutani, o na ningĩ kũgĩe na aringi a ciama, o na arĩa marĩ na iheo cia kũhonania mũrimũ, na arĩa marĩ na ũhoti wa gũteithia arĩa angĩ, na arĩa marĩ na iheo cia ũtabarĩri, na arĩa maaragia na thiomi mũthemba mũthemba.

29 Andũ othe nĩ atũmwo? Andũ othe nĩ anabii? Andũ othe nĩ arutani? Andũ othe nĩ aringi a ciama?

30 Andũ othe nĩmaheetwo iheo cia kũhonania? Andũ othe nĩmakĩaragia na thiomi? Andũ othe nĩmagĩtaũraga thiomi?

31 No rĩrĩ, mwĩriragĩriei iheo iria irĩ bata mũno.

Wendani

Na rĩu nĩngũmuonia njĩra ĩrĩa njega makĩria.

13

¹ Atĩrĩrĩ, o na ingĩaria na thiomĩ cia andũ o na cia araika, no ngorwo itarĩ na wendani-rĩ, ingĩkorwo ndĩ o ta kĩndũ kĩa rũthuku kĩa kīgambaga kīaringwo, kana o ta thaani ĩrĩa ĩhũũrithanagio ĩkagamba.

² Ingĩkorwo ndĩ na kīheo gĩa kūratha ũhoro, na ngorwo no hote kũmenya maũndũ mothe ma hito na ngagĩa na ũmenyo wothe, na ingĩkorwo ndĩ na wĩtĩkio ũrĩa ũngĩhota gũthaamia ĩrĩma, no ndĩrĩ na wendani-rĩ, ndĩrĩ bata o na hanini.

³ Ingĩheana indo ciakwa ciothe kūrĩ andũ arĩa athĩni, o na heane mwĩrĩ wakwa ũcinwo, no ngorwo ndĩrĩ na wendani-rĩ, ndingĩgunĩka.

⁴ Wendani nĩũkiranagĩrĩa, na wendani nĩũtuganaga. Ndũiguanagĩa ũiru, na ndwĩgaathaga, o na ndũrĩ mwĩtĩo.

⁵ Wendani ndũrĩ rūtũrĩko, na ndũcaragia ũrĩa ũngĩũguna, o na ndũhiũhaga kũrakara, na ndũtaraga maita marĩa ũhĩtĩrio.

⁶ Ningĩ wendani ndũkenagĩa ũũru, no nĩũkenagĩa ũhoro wa ma.

⁷ Wendani nĩũgitanagĩa hĩndĩ ciothe, na ũgetĩkia maũndũ mothe, na nĩwĩrĩgagĩrĩa hĩndĩ ciothe, o na ũkomĩrĩa hĩndĩ ciothe.

⁸ Wendani ndũthiraga. No akorwo nĩ morathi, nĩmagathira; o na thiomĩ nĩgathira; na kũmenya maũndũ o nakuo nĩgũgathira.

⁹ Nĩgũkorwo tũmenyaga maũndũ o gĩcunjĩ, na tũrathaga maũndũ o gĩcunjĩ,

¹⁰ no hĩndĩ ĩrĩa ũndũ ũrĩa mũkinyanĩru ũgooka-rĩ, ũndũ ũrĩa ũtarĩ mũkinyanĩru nĩũgaathira.

11 Hĩndĩ ĩrĩa ndaarĩ kaana-rĩ, ndaaragia o ta kaana, na ndeeciiragia o ta kaana, na ndaataranagia maũndũ o ta kaana. No hĩndĩ ĩrĩa ndaatuĩkire mũndũ mũgima-rĩ, ngĩtigana na maũndũ ma wana.

12 Rĩu tuonaga maũndũ na mairia, ta kuona na gĩcicio; no hĩndĩ ĩyo tũkoonaga ta andũ makĩonana ũthiũ kwa ũthiũ. Rĩu njũũ maũndũ o gĩcunji; hĩndĩ ĩyo nĩngamenya maũndũ wega, o ta ũrĩa nĩ njũũo wega.

13 Na rĩu, maũndũ maya matatũ nĩ ma gũtũũra: wĩtikio, na kĩĩrĩgĩrĩro, o na wendani. No ũrĩa mũnene wamo nĩ wendani.

14

Iheo cia Ũrathi na cia Thiomi

1 Rũmagĩrĩrai mĩthiĩre ya wendani, na mwĩrirĩrie mũno iheo cia kĩĩroho, na makĩria mwĩriragĩrie kĩheo kĩa ũheani ũhoru wa Ngai.

2 Nĩgũkorwo mũndũ ũrĩa wothe waragia na rũthiomi-rĩ, ti andũ aaragĩria no nĩ Ngai aaragĩria. Ti-itherũ, gũtirĩ mũndũ ũtaũkagĩrwo nĩ ũrĩa aroiga; no nĩ maũndũ ma hito aaragia na roho wake.

3 No mũndũ ũrĩa ũheanaga ũhoru wa Ngai aaragĩria andũ akamekĩra hinya, na akamomĩrĩria, na akamahooreria.

4 Mũndũ ũrĩa waragia na rũthiomi nĩ we mwene wĩongagĩrĩra hinya, no ũrĩa ũheanaga ũhoru wa Ngai nĩ kanitha ongagĩrĩra hinya.

5 No nyende inyuothe mwaragie na thiomi, no makĩria ingĩenda inyuothe mũrathage mohoro. Mũndũ ũrĩa ũrathaga ũhoru nĩakĩrĩte ũrĩa

waragia na thiomi, tiga no akorirwo nĩgũtaũra thiomi icio, nĩguo kanitha wongererwo hinya.

⁶ No rĩu, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ingĩũka kũrĩ inyuĩ na njarie na thiomi-rĩ, ingĩmũgũna nakĩ, tiga no ndĩmũreheire ũguũrio, kana ũmenyo, kana ũrathi, o na kana kiugo kĩa ũrutani?

⁷ O na ha ũhoru ũkonĩĩ indo iria itarĩ muoyo iria igambaga, indo ta mũtũrirũ kana kĩnanda kĩa mũgeeto-rĩ, mũndũ angĩgĩkũũrana atĩa rwĩmbo rũrĩa rũrenda kũinwo, tiga hakorirwo na ngũũrani njega ya mĩgambo?

⁸ Ningĩ-rĩ, angĩkorwo karumbeta gatikũruta mũgambo ũgũkũũrĩkana ũrĩa ũkuuga-rĩ, nũũ ũngĩkĩhaarĩria gũthĩĩ mbaara-inĩ?

⁹ Ũguo noguo ũhoru wanyu ũtariĩ. Tiga mwaririe na ciugo ikũmenyeka na rũthiomi rwanyu-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩkũ ũngĩmenya ũrĩa mũroiga? Mũngĩkorwo o mũkĩarĩria rĩera.

¹⁰ Ti-itherũ nĩ kũrĩ mĩthemba mĩingĩ ya thiomi gũkũ thĩ, no gũtirĩ rũthiomi o na rũmwe rũtarĩ ũrĩa ruugaga.

¹¹ No angĩkorwo ndingĩmenya ũrĩa mũndũ aroiga-rĩ, niĩ ngĩrĩ mũrũrĩrĩ harĩ mũndũ ũcio ũraaria, nake nĩ mũrũrĩrĩ harĩ niĩ.

¹² Ũguo noguo o na inyuĩ mũtariĩ. Kuona atĩ nĩmwĩrirĩrie mũno iheo cia kĩiroho-rĩ, kĩgeragiei kuongerera iheo iria ciakaga kanitha ũkagĩa na hinya.

¹³ Na tondũ ũcio-rĩ, mũndũ ũrĩa waragia na rũthiomi rũgeni nĩahooyage nĩguo ahote gũtaũra ũrĩa aroiga.

¹⁴ Nĩ ũndũ-rĩ, ingĩkorwo ndĩrahooya ngĩthiomaga-rĩ, roho wakwa nĩguo ũrahooya,

no meciiria makwa matirĩ na maciaro.

¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, ngũgũka atĩa? Nĩ ndĩrĩhooyaga Ngai na roho wakwa, na ningĩ hooyage na meciiria makwa; o na kũina ndĩrĩinaga na roho wakwa, na ningĩ nyinage na meciiria makwa o namo.

¹⁶ Ningĩ-rĩ, ũngĩkorwo ũkĩgooca Ngai na roho waku tu-rĩ, mũndũ wa arĩa marĩ gatagatĩ kanyu ũtarataũkĩrwo, angĩkiuga “Ameni” atĩa mahooya-inĩ maku ma gũcookia ngaatho, kuona atĩ ndaramenya ũrĩa ũroiga?

¹⁷ No ũkorwo ũgĩcookia ngaatho wega mũno, no mũndũ ũcio ũngĩ ndanongererwo hinya nĩ ũhoru ũcio.

¹⁸ Nĩngũcookeria Ngai ngaatho nĩgũkorwo nĩ nĩjaragia na thiomĩ makĩria manyu inyuothe.

¹⁹ No kanitha-inĩ-rĩ, nĩ kaba njarie ciugo ithano ndĩramenya wega nĩguo ngĩrute andũ arĩa angĩ ũhoru nacio, gũkĩra njarie ciugo ngiri ikũmi cia gũthioma.

²⁰ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, tigagai gwĩciiragia ta ciana. Harĩ ũhoru wa maũndũ marĩa moorurĩ, tuĩkai tũkenge, no mwĩciirĩrie-inĩ wanyu mũtuĩke andũ agima.

²¹ Thĩinĩ wa Watho nĩ kwandĩkĩtwo atĩrĩ:
“Nĩngaarĩria andũ aya

na tũnua twa andũ maaragia na thiomĩ
ng’eni,

ndĩmaarĩrie na tũnua twa andũ maaragia na
mwarĩrie wa kũngĩ,

no o na ndeeka ũguo matikanjigua,”

ũguo nĩguo Mwathani ekuuga.

²² Nĩ ũndũ ũcio, kwaria na thiomĩ nĩ kĩmenyithia kũrĩ andũ arĩa matetĩkĩtie no ti

kĩmenyithia kũrĩ arĩa metĩkĩtie; no kũratha ũhoro nĩ kwa arĩa metĩkĩtie, ti kwa arĩa matetĩkĩtie.

²³ Tondũ ũcio kanitha wothe ũngĩũngana na andũ othe maarie na thiomi-rĩ, na hacooke hatonye andũ matooĩ ũhoro wa thiomi, kana andũ matetĩkĩtie-rĩ, githĩ matingiuga atĩ mũrĩ agũrũki?

²⁴ No mũndũ ũtarĩ mwĩtĩkia kana mũndũ ũtarĩ mũtaũkĩre nĩ ũhoro ũcio angĩtoonya rĩrĩa andũ othe mararatha mohoro-rĩ, mũndũ ũcio nĩekũiguithio nĩ andũ othe atĩ nĩ mwĩhia na aciirithio nĩo othe,

²⁵ na maũndũ marĩa atũire ahithĩte ngoro-inĩ nĩmakoimbũka. Nĩ ũndũ ũcio egũithie thĩ ahooe Ngai, akiugaga atĩrĩ, “Ti-itherũ Ngai arĩ gatagatĩ-inĩ kanyu!”

Mahooya Marĩ na Mũtaratara

²⁶ Tũgũkiuga atĩa, ariũ na aarĩ a Ithe witũ? Rĩrĩa muongana hamwe-rĩ, o mũndũ ahoti gũkorwo arĩ na rwĩmbo, kana arĩ na ũndũ arenda kũrutana, kana arĩ na ũndũ aguũrĩirio, kana arĩ na thiomi, kana arĩ na ũtaũri wa thiomi. Maũndũ macio mothe no nginya mekagwo nĩ ũndũ wa gwĩkĩra kanitha hinya.

²⁷ Angĩkorwo nĩ gũkwario na rũthiomi-rĩ, nĩ kwario nĩ andũ eerĩ, na makĩingĩha atatũ, na o mũndũ aarie riita riake, na no nginya hagĩe na mũndũ ũngĩ wa gũtaũra.

²⁸ Angĩkorwo gũtirĩ mũtaũri-rĩ, mwaria ũcio nĩagĩkire arĩ kũu kanitha-inĩ, na akĩĩarĩrie we mwene, na aarĩrie Ngai.

29 Aheani ũhoru eerĩ kana atatũ magĩrĩirwo maarie, nao andũ arĩa angĩ makũũrane wega ũrĩa kũreerwo.

30 Na mũndũ ũikarĩte thĩ ho angĩgĩa na ũguũrio-rĩ, mwaria ũcio wa mbere nĩakire.

31 Nĩgũkorwo inyuothe no mũrathe ũhoru o mũndũ riita rĩake nĩguo andũ othe marutwo maũndũ na momĩrĩrio.

32 Namo maroho ma anabii nĩmathĩkagĩra anabii o ene.

33 Nĩgũkorwo Ngai ti Ngai wa kĩrigiicano no nĩ wa thayũ.

Ta ũrĩa kũrĩ thĩinĩ wa ciũngano ciothe cia andũ arĩa aamũre,

34 atumia magĩrĩirwo nĩgũikaraga makirĩte ki marĩ thĩinĩ wa kanitha. Matĩĩtikĩrĩtio kwaria, no nĩmaikarage menyihĩtie, o ta ũrĩa Watho uugĩte.

35 Angĩkorwo marĩ na ũndũ mangĩenda kũmenya-rĩ, nĩmoragie athuuri ao ene kwao mũciĩ; nĩgũkorwo nĩ ũndũ ũrĩ thoni atumia kwaragia thĩinĩ wa kanitha.

36 Hĩ! Anga kiugo kĩa Ngai kĩambĩrĩrie na inyuĩ? Kana hihi no inyuĩ inyuiki gĩakinyĩire?

37 Mũndũ o na ũ angĩciiria atĩ nĩ mũnabii, kana arĩ na iheo cia kũiroho-rĩ, nĩagĩtikĩre atĩ maũndũ maya ndĩramwandĩkĩra nĩ maũndũ marĩa maathanĩtwo nĩ Mwathani.

38 No angĩagĩra ũndũ ũcio kĩene-rĩ, o nake we mwene nĩakagĩrwo kĩene.

39 Nĩ ũndũ ũcio, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, mwĩrirĩriei kũrathaga mohoro, na mũtikagiragie ũhoru wa kwaria na thiomĩ.

40 No maũndũ mothe nĩmekagwo na mũtaratara ũrĩa wagĩrĩire, na mekagwo na kĩahaarĩro.

15

Kũriũka gwa Kristũ

¹ Na rĩrĩ, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, nĩngwenda kũmũririkania Ũhororũrĩa-mwega ũrĩa ndaamũhunjĩirie, na mũkĩwamũkĩra, na noguo mũtũũrĩte mũrũmĩtie.

² Ũhororũcio mwega nĩguo ũtũmaga mũhonoke, mwaikara mũrũmĩtie wega ũhororũrĩa ndaamũhunjĩirie. Angĩkorwo ti ũguorĩ, ũhororũcio mwawĩtĩkirie o tũhũ.

³ Nĩgũkorwo ũhororũrĩa nĩ ndaamũkĩrĩre nĩguo ndaamũheire, ũrĩ wa mbere na wa bata mũno: atĩ Kristũ nĩakuire nĩ ũndũ wa mehia maitũ o ta ũrĩa Maandĩko moigĩte,

⁴ na atĩ nĩathikirwo, na atĩ mũthenya wa gatatũ akĩriũkio kũringana na ũrĩa Maandĩko macio moigĩte,

⁵ na atĩ akiumĩrĩra Petero, na agĩcooka akiumĩrĩra arĩa Ikũmi na Eerĩ.

⁶ Thuutha ũcio, nĩoimĩrĩire makĩria ma ariũ na aarĩ a Ithe witũ magana matano ihinda o rĩmwe, na aingĩ ao marĩ muoyo o na rĩu, o na gũtuĩka amwe ao nĩmarĩkĩtie gũkua.

⁷ Ningĩ agĩcooka akiumĩrĩra Jakubu na thuutha wa ũguo agĩcooka akiumĩrĩra atũmwo othe,

⁸ na thuutha wa acio angĩ othe akĩnyumĩrĩra o na nĩ, haana ta mũndũ waciariĩtwo atarĩ mũkinyu.

9 Nĩgũkorwo nĩ nĩ nĩ mũnini mũno harĩ atũmwo arĩa angĩ, o na ndiagĩrĩrwo nĩ gwĩtwo mũtũmwo, tondũ nĩndanyariire kanitha wa Ngai.

10 No wega wa Ngai nĩguo ũtũmĩte nduĩke ũguo ndariĩ, nague wega wake kũrĩ nĩ ndwarĩ wa tũhũ. No nĩndarutire wĩra na kĩyo gũkĩra acio angĩ othe, no ti nĩ ndaarutaga wĩra ũcio, no nĩ wega wa Ngai ũrĩa warĩ hamwe na nĩ warutaga wĩra ũcio.

11 Tondũ ũcio, o na kũngĩtuĩka nĩ nĩ kana nĩ o-rĩ, ũhoru ũyũ noguo tũhunjagia, na noguo inyuĩ mwetĩkirie.

Kũriũka kwa arĩa Akuũ

12 Na rĩrĩ, kũngĩkorwo kũhunjagio atĩ Kristũ nĩariũkirio akiuma kũrĩ arĩa akuũ-rĩ, nĩ kĩĩ gĩtũmaga amwe anyu moige atĩ gũtirĩ kũriũkio kwa arĩa akuũ?

13 Kũngĩkorwo gũtirĩ kũriũkio kwa arĩa akuũ-rĩ, o nake Kristũ ndaakĩriũkirio.

14 Na angĩkorwo Kristũ ndaakĩriũkirio-rĩ, kũhunja gwitũ no gwa tũhũ, nakuo gwĩtĩkia kwanyu no gwa tũhũ.

15 Makĩria ma ũguo-rĩ, ithuĩ no tũgĩkorwo tũrĩ aira a Ngai a maheeni, tondũ nĩtuumbũrĩte atĩ Ngai nĩariũkirie Kristũ kuuma kũrĩ arĩa akuũ. No rĩrĩ, ndaakĩmũriũkirie angĩkorwo nĩ ma atĩ arĩa akuũ matiriũkagio.

16 Nĩgũkorwo kũngĩtuĩka atĩ arĩa akuũ matiriũkagio, o nake Kristũ ndaakĩriũkirio.

17 Na angĩkorwo Kristũ ndaariũkirio-rĩ, gwĩtĩkia kwanyu nĩ gwa tũhũ; mũgĩtũũraga o mehia-inĩ manyu.

18 Ningĩ andũ arĩa marĩkĩtie gũkoma marĩ thĩinĩ wa Kristũ-rĩ, o nao nĩ kũũra morĩte.

19 Na kũngĩkorwo kũĩrĩgĩrĩro giitũ thĩinĩ wa Kristũ no kĩa muoyo-inĩ ũyũ tũrĩ-rĩ, twagĩrĩrwo nĩkũiguĩrwo tha gũkĩra andũ othe.

20 No rĩrĩ, ti-itherũ Kristũ nĩariũkĩtio akoima kũrĩ arĩa akuũ, agatuĩka maciaro ma mbere ma arĩa makuĩte.

21 Tondũ-rĩ, o ũrĩa arĩ mũndũ watũmire gĩkuũ gĩũke thĩ, o nakuo kũriũkio kwa arĩa akuũ nĩ mũndũ watũmire gũũke.

22 Nĩgũkorwo o ta ũrĩa andũ othe makuaga nĩ ũndũ wa Adamu-rĩ, no taguo andũ othe magaacookio muoyo thĩinĩ wa Kristũ.

23 No o mũndũ akaariũka ihinda rĩake mwene: Kristũ arĩ we wariũkire mbere; na thuutha andũ arĩa marĩ ake hĩndĩ ĩrĩa agooka.

24 Thuutha ũcio nĩguo ihinda rĩa kũrigĩrĩria rĩgaakinya, hĩndĩ ĩrĩa akaaneana ũthamaki kũrĩ Ngai Ithe arĩkĩtie kũniina mothamaki mothe, na wathani, o na hinya wothe.

25 Nĩgũkorwo no nginya athamake nginya rĩrĩa agaakorwo aigĩte thũ ciake ciothe rungu rwa makinya make.

26 Na rĩrĩ, thũ ya mũthia kũniinwo nĩ gĩkuũ.

27 Nĩgũkorwo “nĩ aigĩte indo ciothe rungu rwa makinya make.” Na rĩrĩa gũkwĩrwo atĩ “indo ciothe” nĩciigĩtwo rungu rwake, nĩgũkũmenyeka wega atĩ Ngai we mwene ti wa itari rĩu tondũ nĩ we waigire indo ciothe rungu rwa Kristũ.

28 Aarĩkia gwĩka ũguo-rĩ, Mũriũ we mwene nĩagatuĩka wa gwathagwo nĩ ũcio waigire indo ciothe rungu rwake, nĩguo Ngai akorwo nĩ we

maũndũ mothe thĩinĩ wa maũndũ mothe.

²⁹ Na rĩrĩ, kũngĩkorwo gũtirĩ ũriũkio-rĩ, arĩa mabatithĩtio handũ-inĩ ha arĩa akuũ mageeka atĩa? Angĩkorwo arĩa akuũ matikaariũkio o na atĩa-rĩ, andũ makĩbatithagio handũ-inĩ hao nĩkĩ?

³⁰ Na ithuĩ-rĩ, twĩtoonyagia ũgwati-inĩ o ithaa o ithaa nĩkĩ?

³¹ Ngũmwĩra na ma, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ti-itherũ, o ta ũrĩa ndĩrahaga nĩ ũndũ wanyu thĩinĩ wa Kristũ Jesũ Mwathani witũ, atĩ nĩ nguaga o mũthenya.

³² Angĩkorwo ndaahũuranire na nyamũ cia gĩthaka kũu Efeso nĩ ũndũ wa itũmi cia ũmũndũ-rĩ, ndaagunĩkire na kĩ? Angĩkorwo andũ arĩa akuũ matikaariũkio-rĩ,

“Nĩtũrĩe na tũnyue,

nĩgũkorwo rũciũ nĩgũkua tũgaakua.”

³³ Mũtikaheeneke: “Thiritũ njũru nĩthũkagia mĩtugo mĩega.”

³⁴ Arahũkai mwĩigue ta ũrĩa mwagĩrĩrwo, na mũtigage kwĩhia; nĩgũkorwo andũ amwe matiũĩ Ngai: ndoiga ũguo nĩgeetha ndĩmũconore.

Mwĩrĩ ũrĩa Ũkaariũkio

³⁵ No mũndũ ahota kũũria atĩrĩ, “Andũ arĩa akuũ mariũkagio atĩa? Magooka marĩ na mwĩrĩ ũhaana atĩa?”

³⁶ Nĩ ũrimũ ũrĩkũ ũyũ! Kĩrĩa wahaanda-rĩ, gĩtimeraga gĩtambĩte gũkua.

³⁷ Hĩndĩ ĩrĩa wahaanda-rĩ, ndũhaandaga mwĩrĩ ũrĩa ũgũcooka ũkorwo ho, no gũkorwo ũhaandaga mbeũ ya ngano kana ya kĩndũ kĩngĩ.

38 No Ngai amiheaga mwĩrĩ o ũrĩa endaga ĩgĩe naguo, na o mũthemba wa mbegũ akaũhe mwĩrĩ waguo.

39 Mĩrĩ yothe ndĩhaanaine: Andũ marĩ mũthemba ũmwe wa mwĩrĩ, nacio nyamũ mũthemba ũngĩ, na nyoni mũthemba ũngĩ, o nacio thamaki irĩ mwĩrĩ wa mũthemba ũngĩ.

40 Ningĩ nĩ kũrĩ mĩrĩ ya igũrũ na nĩ kũrĩ mĩrĩ ya gũkũ thĩ; no riiri wa mĩrĩ ya igũrũ nĩ mũthemba ũmwe, na riiri wa mĩrĩ ya gũkũ thĩ nĩ mũthemba ũngĩ.

41 Riũa rĩrĩ na riiri warĩo mwanya, na mweri ũrĩ riiri waguo mwanya, na njata irĩ na riiri wacio mwanya; na njata ĩmwe ĩrĩ riiri ũrĩ ngũũrani na njata ĩrĩa ĩngĩ.

42 Ũguo nĩguo gũgaatuĩka hĩndĩ ya kũriũkio kwa andũ arĩa akuũ. Mwĩrĩ ũrĩa ũhaandagwo nĩ wa kũbutha, no ũriũkagio ũtarĩ wa kũbutha;

43 mwĩrĩ ũhaandagwo ũrĩ mũmene, ũgacooka ũkariũkio ũrĩ na riiri; ũhaandagwo ũtarĩ na hinya, ũgacooka ũkariũkio ũrĩ na hinya;

44 ũhaandagwo ũrĩ mwĩrĩ wa ndũire, ũgacooka ũkariũkio ũrĩ mwĩrĩ wa kĩiroho.

Angĩkorwo nĩ kũrĩ mwĩrĩ wa ndũire-rĩ, o na mwĩrĩ wa kĩiroho ũrĩ kuo.

45 Nĩ ũndũ ũcio kwandĩkĩtwo atĩrĩ: “Adamu ũrĩa warĩ mũndũ wa mbere-rĩ, aatuĩkire kĩũmbe kĩrĩ muoyo”; nake Adamu ũrĩa wa kũrigĩrĩria-rĩ, agĩtuĩka roho wa kũheana muoyo.

46 Mwĩrĩ wa kĩiroho tiguu waambire gũũka, no nĩ ũrĩa wa ndũire, na thuutha wa ũguo ũgĩũka ũrĩa wa kĩiroho.

47 Mũndũ wa mbere aarĩ wa rŭkũngũ rwa thĩ, no mũndũ wa keerĩ oimĩte igũrũ.

48 O ta ũrĩa mũndũ ũcio wa gũkũ thĩ aatarĩ, noguo arĩa marĩ a tĩiri matariĩ; na ta ũrĩa mũndũ wa kuuma igũrũ aatarĩ, noguo o na arĩa a igũrũ matariĩ.

49 Na ta ũrĩa twagĩire na mũhianĩre wa mũndũ ũcio wa tĩiri-rĩ, noguo tũkaagiã na mũhianĩre wa mũndũ ũcio wa kuuma igũrũ.

50 Ngũmwĩra atĩrĩ, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, mwĩrĩ na thakame itingĩhota kũgaya ũthamaki wa Ngai, kana kĩrĩa kĩbuthaga kĩgae kĩrĩa gĩtabuthaga.

51 Thikĩrĩriai, ndĩmwĩre ũndũ wa hitho: Tũtigaakua ithuothe, no nĩkũgarũrwo tũkaagarũrwo ithuothe,

52 o kahinda kanini, o ta ibucia rĩa ri-itho, rĩrĩa karumbeta ka mũthia gakaagamba. Nĩgũkorwo karumbeta nĩgakaahuhwo, nao arĩa akuũ mariũkio matarĩ a kũbutha, na ithuĩ tũgarũrwo mĩrĩ.

53 Nĩgũkorwo mwĩrĩ ũyũ ũbuthaga no nginya wĩhumbe mwĩrĩ ũtarĩ wa kũbutha, naguo mwĩrĩ ũyũ wa gũkua wĩhumbe mwĩrĩ ũtarĩ wa gũkua.

54 Hĩndĩ ĩrĩa kũbutha gũkeehumba kwaga kũbutha, na gũkua kwĩhumbe kwaga gũkua-rĩ, hĩndĩ ĩyo ũhoru nĩũkahinga ũrĩa wandĩkitwo atĩrĩ, “Gĩkuũ nĩkĩniinĩtwo gĩgatoorio biũ.”

55 “Wee gĩkuũ-rĩ, gũtoorania gwaku gũkĩrĩ ha?

Wee gĩkuũ-rĩ, rũboora rwaku rũkĩrĩ ha?”

56 Rũboora rwa gĩkuũ nĩ mehia, naguo hinya wa mehia uumanaga na watho.

57 No rĩrĩ, Ngai arogaathwo nĩgũkorwo nĩwe ũtũheaga ũtooria thĩnĩ wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ.

58 Nĩ ũndũ ũcio, ariũ na aarĩ a Ithe witũ arĩa nyenda, ikaragai mwĩhaandĩte wega. Mũtikanenyenyio nĩ ũndũ o na ũrĩkũ. Tũũrai mwĩheanĩte kũna wĩra-inĩ wa Mwathani, tondũ nĩmũũĩ atĩ wĩra wanyu thĩnĩ wa Mwathani ti wa tũhũ.

16

Mũhothi nĩ ũndũ wa Andũ a Ngai

1 Na rĩrĩ, ha ũhoru wa mũhothi nĩ ũndũ wa andũ a Ngai ũtariĩ ũũ: Īkagai ũrĩa ndeerire makanitha ma Galatia mekage.

2 Mũthenya wa mbere wa kiumia-rĩ, o mũndũ wanyu nĩagĩrĩrwo nĩkũigaga mbeeca ta ũrĩa ũthũkũmi wake ũigana, agaciigaga, nĩguo hĩndĩ ĩrĩa ngooka kũu gũtikanagĩe na mũhothi.

3 Na ndaakinya-rĩ, andũ arĩa mũgaakorwo mũgathĩrĩrie nĩngamahe marũa ma kũmamenyithania na ndĩmatũme Jerusalemu na iheo cianyu.

4 Na kũngĩkoneka kwagĩrĩire o na nĩ thĩrĩ, nĩngatwarana nao.

Ndũmĩrĩri cia Mwanya

5 Ndaarĩkia gũtuĩkanĩria Makedonia-rĩ, nĩgũkorwo nĩngatuĩkanĩria kuo, nĩngooka kũrĩ inyuĩ.

6 Hihi ngaikara na inyuĩ gwa kahinda, o na kana njikare kũu hĩndĩ ya heho yothe, nĩguo

mũkaahota kũndeithĩrĩria gũthiĩ rũgendo-inĩ rwakwa kũrĩa guothe ngaathĩ.

⁷ Ndikwenda kuonana na inyuĩ hĩndĩ ĩno ndĩrahĩtũkĩra kũu, tondũ ngwĩhoka atĩ nĩtũgaikarania na inyuĩ kwa ihinda, Mwathani etũkĩra.

⁸ No nĩngũikara gũkũ Efeso nginya hĩndĩ ya Bendegothito,

⁹ tondũ ndĩmũhingũrĩre mweke mũnene wa kũruta wĩra mwega ũrĩ na uumithio, no nacio thũ nĩ nyĩngĩ.

¹⁰ Timotheo angĩũka-rĩ, menyererai nĩguo aikare kũu na inyuĩ atarĩ na guoya, nĩgũkorwo nĩ wĩra wa Mwathani araruta, o ta ũrĩa ndĩraruta.

¹¹ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, gũtirĩ mũndũ wagĩrĩrwo nĩ kwaga kũmwamũkĩra. Mumagariei na thayũ nĩgeetha akinye kũrĩ nĩ. Nĩndĩmwetereire marĩ hamwe na ariũ na aarĩ a Ithe witũ.

¹² Na rĩrĩ, ha ũhoru ũkoniĩ mũrũ wa Ithe witũ Apolo-rĩ: nĩndamũringĩrĩrie mũno ooke kũrĩ inyuĩ arĩ hamwe na ariũ na aarĩ a Ithe witũ. Nowe ndeendaga gũũka ihinda rĩu, no nĩarĩũka aagĩa na mweke.

¹³ Ikaragai mwĩhũgĩte, na mwĩhaande mũrũmĩte wega thĩinĩ wa wĩtikio; ningĩ mũtuĩke andũ omĩrĩru; na mũgĩe na hinya.

¹⁴ Īkagai maũndũ mothe mũrĩ na wendani.

¹⁵ Inyuĩ nĩmũũĩ atĩ andũ a nyũmba ya Stefana nĩo maarĩ a mbere gwĩtikia kũu bũrũri wa Akaia, na nĩmerutiire gũtungatagĩra andũ arĩa aamũre. Nĩngũkĩmũringĩrĩria, ariũ na aarĩ a Ithe witũ,

¹⁶ mwathĩkagĩre andũ ta acio, na mũndũ o wothe ũrĩa ũrutithanagia wĩra na ithuĩ, akĩũnogagĩra.

¹⁷ Nĩndakenire rĩrĩa Stefana, marĩ na Fofunato, na Akaiko maakinyire, nĩ ũndũ nĩo maahingĩirie ũndũ ũrĩa itaarĩ naguo kuuma kũrĩ inyuĩ.

¹⁸ Nĩgũkorwo nĩmacanjamũrire roho wakwa o na wanyu. Andũ ta acio nĩmagĩrĩrwo kũheagwo gĩtĩo.

Ngeithi cia Mũthia

¹⁹ Makanitha ma bũrũri wa Asia nĩmamũgeithia. Akula na Pirisila nĩmamũgeithia mũno thĩinĩ wa Mwathani, o na kanitha ũrĩa ũcemanagia kwao nyũmba nĩwamũgeithia.

²⁰ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ othe arĩa marĩ gũkũ nĩmamũgeithia. O mũndũ nĩageithie ũrĩa ũngĩ na ngeithi theru cia kĩmumunyano.

²¹ Niĩ, Paũlũ, nĩ niĩ ndandĩka ngeithi ici na guoko gwakwa.

²² Angĩkorwo he mũndũ o na ũ ũtendete Mwathani-rĩ, arogwatwo nĩ kĩrumi. Ũka, Mwathani!

²³ Wega wa Mwathani Jesũ ũroikara na inyuĩ.

²⁴ Wendani wakwa ũromũkinyĩra inyuĩ inyothe mũrĩ thĩinĩ wa Kristũ Jesũ. Amenĩ.

**Biblica® Kiugo Gĩtheru Kĩa Ngai Kĩhingũre
Gikuyu: Biblica® Kiugo Gĩtheru Kĩa Ngai Kĩhingũre
(Bible) of Kenya**

copyright © 2013 Biblica, Inc.

Language: Kikuyu (Gikuyu)

Contributor: Biblica, Inc.

Wĩra ũyũ ũheanĩtwo na ũndũ wa rũtha rwa biacara rwa Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License (CC BY-SA). Ũngĩenda kuona kobĩ ya rũtha rũrũ rwa biacara, rora rũrenda-inĩ rwa: <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0>, kana ũtũme marũa kũrĩ: Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.

Biblica® nĩ mũhũri wa biacara wandĩkithĩtio nĩ Biblica, Inc., kũhũthĩra mũhũri wa biacara wa Biblica® kũbataraga marũa ma gwĩtikĩrio kuuma kũrĩ Biblica, Inc. Kuumana na rũtha rwa biacara rwa CC BY-SA, no ũkobie kana ũtambie wĩra ũyũ ũtarĩ mũgarũre, ĩndĩ ndũkagarũre rũri rwa biacara rwa Biblica®. Ũngĩgarũra kana ũkobie wĩra ũyũ, na tondũ wa ũguo ũtuĩke nĩ wĩra mwerũ uumanĩte na ũcio-rĩ, no nginya weheria mũhũri wa biacara wa Biblica®. Wĩra-inĩ ũcio mwerũ no nginya wonanie nĩ maũndũ marĩkũ ũgarũrĩte, na ũtarĩrie wĩra-inĩ ũcio ta ũũ: “Wĩra wa kĩhumo warĩ wa Biblica, Inc. na ũheanĩtwo tũhũ ng’enda-inĩ cia www.biblica.com na open.bible.”

Kĩmenyitha kĩa Mwene-wĩra no nginya kĩaandĩkwo iratathi rĩa kĩongo kĩa wĩra kana rĩa ũhoru wa Mwene-wĩra ta ũũ:

Biblica® Kiugo Gĩtheru Kĩa Ngai Kĩhingũre™

Kĩmenyithia kĩa Mwene-wĩra © 2013 nĩ Biblica, Inc.

Biblica® Open Kikuyu Holy Word of God™

Copyright © 2013 by Biblica, Inc.

“Biblica” nĩ mũhũri wa biacara wandĩkithĩtio wabici-inĩ ya United States Patent and Trademark Office nĩ Biblica, Inc. Ũhũthĩrĩtwo na rũtha.

“Biblica” is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. Used with permission.

No nginya wĩtikĩrie wĩra ũcio mwerũ ũgarũrĩte ũheanwo na ũndũ wa rũtha rwa biacara rũu rwa CC BY-SA.

Ũngĩenda kũmenyithia Biblica, Inc. ũhoru wĩgiĩ ũtaũri waku wa wĩra ũyũ-rĩ, twandĩkire rũrenda-inĩ rwa: <https://open.bible/contact-us>.

This work is made available under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License (CC BY-SA). To view a copy of this

license, visit <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0> or send a letter to Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.

Biblica® is a trademark registered by Biblica, Inc., and use of the Biblica® trademark requires the written permission of Biblica, Inc. Under the terms of the CC BY-SA license, you may copy and redistribute this unmodified work as long as you keep the Biblica® trademark intact. If you modify a copy or translate this work, thereby creating a derivative work, you must remove the Biblica® trademark. On the derivative work, you must indicate what changes you have made and attribute the work as follows: "The original work by Biblica, Inc. is available for free at www.biblica.com and open.bible."

Notice of copyright must appear on the title or copyright page of the work as follows:

Biblica® Kiugo Gĩtheru Kĩa Ngai Kĩhingũre™

Kĩmenyithia kĩa Mwene-wĩra © 2013 nĩ Biblica, Inc.

Biblica® Open Kikuyu Holy Word of God™

Copyright © 2013 by Biblica, Inc.

"Biblica" nĩ mũhũri wa biacara wandĩkithĩtio wabici-inĩ ya United States Patent and Trademark Office nĩ Biblica, Inc. Ũhũthĩritwo na rũtha.

"Biblica" is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. Used with permission.

You must also make your derivative work available under the same license (CC BY-SA).

If you would like to notify Biblica, Inc. regarding your translation of this work, please contact us at <https://open.bible/contact-us>.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-05-07

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 6 May 2025 from source files dated 7 May 2025

fc720f23-baa2-5544-80d5-259f1bddeb63